

Витяги з наукового дослідження: "Наш Світ"

У двох частинах:
Частина 1 — 1992 рік,
частина друга (доповнення до основної роботи 1992 року) — 1993 рік.

Порівняльне соціально- й економіко-політичне дослідження в контексті 180 країн світу

„Шлях до глобального виживання!”

“Наш світ” - це дослідження, що проводить порівняльний аналіз соціально- й економіко-політичних даних 180 країн світу, ставлячи під сумнів дієвість наявної сьогодні форми допомоги країнам, що розвиваються та політики такої допомоги загалом; крім того в дослідженні пропонуються реальні й ґрунтовні шляхи допомоги країнам з перехідною економікою та країнам, що розвиваються.

На замовлення некомерційної громадської організації

ANTHROPOS e.V. – Für die Kinder dieser Welt
(Антропос — Для дітей цього світу)

Текст: Ханс-Вольфф Граф
Дизайн і графічне оформлення: Нікола Траутнер, Анастасія Сидоренко
Переклад із німецької: Анастасія Сидоренко

Будущее современного прошлого

Малыш-сыннишка обращается к отцу: «Пап, будет время у тебя и для меня? Когда?
Я поиграл бы и побегал... поборолся, но ведь для этого всего мне нужен ты!
Ну, пусть работа остаётся для работы, не так уж и важна она, есть я.
Мне время подари, ну хоть немного, и поиграй со мной, тогда поймёшь,
Что всё не зря ...»

Мир, деньги – что ему до стран, политики и государств,
Афганистана и Ирана, пока у малыша есть папа...

Но вот подросший сын с вопросами к отцу: «Политика - что это значит, папа?
И почему стреляем мы друг в друга, мы же люди? Конфликт - что это?
Почему нам черные не так важны, и почему евреи — значит беды?
И почему идёт гражданская война, что значит для тебя Восточно-западный вопрос?
Что значит «На сегодня в мире спрос...»?
И почему во многих странах постоянно голод?
Но почему тогда летит на свалку фруктов ворох?
И почему, кто копит деньги - платит? А отрицательное, положительное сальдо? Что это всё?
Зеленые, и Черные, и Красные? Что это? И почему так много мертвых там?
Что лучше: мусульманин или христианин? И почему нас «пожирает» коммунист?
Назвал ты кризисным тот год, но разве день - не день, а год – не год?»

На рождество и перед ним растапливает сердце радость:
«Пап, теперь никто-никто на свете не страдает?»

Став юношей, сын обращается к отцу: «Как всё это могло произойти?
И Вы не видели беды?
Взгляни на реку, за окно, на мир – лишь грязь, война и кровь,
Нужда и голод, страх, коррупция, интриги... это есть победа,
Венца творенья - homo sapiens – и это благодать для всей Земли, лик Человека?
Как жить должны мы - разбирать развалы после Вас до скончания века?»
И сын растёт, взрослеет, познает, живет, стремится к большему - становится мужчиной...
А много лет спустя он возвращается домой, и голова пуста - от всех несбывшихся мечтаний и
унынья...

И вот уже старик, он у могилы, он обращается к отцу: «Я наконец могу тебя понять.
Тогда, ребёнком за деревьями не разглядел я леса, теперь я вижу,
Ты был просто человеком – как и я – мы все всего лишь люди,
Не больше, и не меньше – люди, винтики природы.
Мы – словно карлики, но власть которых больше, чем их разум.
Но зная это, что мудростью тогда б назвать могли мы???»

И как же долго будет длиться это время, и люди не появятся, чтоб жить,
Не принуждая самоих себя везде и всюду, чтоб только выжить.

Ханс-Вольфф Граф

*для моего сына Кристиана-Вольффа к его первому дню рождения, 1982 г.
(перевод с немецкого М.Назаровой,
литературная обработка С. Довженко)*

Вітальне слово

Написане проф. др. Ервіном Ласцло, який люб'язно взяв на себе патронаж офіційної презентації дослідження “НАШ СВІТ 1993”.

У сьогоднішньому світі саме неуцтво — це найбільший ворог будь-якого прогресу.

Ми мусимо змінювати й пристосовувати, але як ми маємо щось змінювати, якщо ми не знаємо, до чого пристосовуватися, до яких умов нам потрібно бути готовими?

Мова фактів — чітка й ясна — особливо тих простих і базових фактів, які представлені організацією “*Антропос*” (*Anthropos e.V. - Für die Kinder dieser Welt*) в дослідженні “*НАШ СВІТ*”.

Знання цих фактів мало би бути обов'язковим для кожного, бо вони є невід'ємною частиною фундаментальної освіти нашого часу.

Недостатній рівень освіти є небезпекою не лише у формі неписьменності. Брак освіченості стосовно критично-важливих обставин, які є відображенням параметрів сучасного світу й взаємозв'язків нашого майбутнього — це загроза — загроза для нашого світу й того світу, який ми залишимо у спадок нашим дітям.

В інтересах нас самих і наших дітей, а також всіх дітей цієї планети наш обов'язок — самостійне отримання інформації. Відповідно та допомога, яку ми на цьому шляху отримуємо від некомерційної громадської організації “*Антропос*” (*Anthropos*) - надзвичайно важлива. Представлена в цьому дослідженні інформація відповідає дійсності, є важливою та формує основу для ясних і практичних роздумів про наш світ. Саме таке мислення є базою для ефективних дій — в рамках спільних інтересів усіх народів світу, як сучасного, так і майбутніх поколінь.

З найкращими побажаннями
Ваш *Ервін Ласцло*

Чого ми прагнемо досягти?

Ми хочемо підкріпити доказами розроблену нами в 1992 році тезу:

- економічно- й соціально-політичні питання не можуть розглядатися виокремлено, а мають аналізуватися в одному глобальному контексті. Це твердження справедливо як для окремих держав, так і для континентів і світу в цілому.
- -закупорка все більш зяючого розриву між багатими країнами заходу/півночі й бідними країнами півдня/сходу можливе лише за умови розуміння складного функціонального ланцюга окремих параметрів й відповідних дій, побудованих на цьому розумінні
- Для світових проблем цілком можливо знайти рішення. Єдиний, на наш погляд, шлях — це шлях набуття глобальних “знань”. Лише інформація, доцільно пов'язана між собою, надає можливість для структурованої побудови знань. Невід'ємною складовою цього процесу є прискорене зниження рівня неписьменності — як з метою здобуття первинної інформації, так і для поглиблення й розширення набутих знань, наприклад шляхом роботи з додатковими джерелами і накопичення подальших даних.

Темними людьми, звісно, легше керувати й їх краще використовувати у власних цілях. Але їх так само легше повернути в лави радикалів. Подальше ухилення від рішення світових проблем — на фоні проживання егоїзмів — це найпряміший шлях до світової катастрофи.

Почасти значні відмінності показників (навіть між офіційними джерелами), а також відсутність деяких показників (особливо це стосується соціально-політичних) змушували нас послуговуватися приблизним оцінками. Деякі держави надають свої часом жахливі показники лише в “політично підмальованому” варіанті, в іншому випадку “статистики” публікуються лише в певній періодичності (наприклад, щоп'ять років) або при зміні політичних сил (у передвиборчий час, при державних переворотках).

Особливо, що стосується реальної чисельності населення в африканських і південноамериканських країнах: має вплив той факт, що приблизно 25 мільйонів представників кочових племен не охоплені жодною статистикою. Так само вагомою є й проблема отримання даних про кількість неписьменного населення (навіть у розвинутих країнах!). Ця проблема виникає через те, що визначення поняття “неписьменна людина” дуже відрізняється у різних країнах; у деяких країнах, наприклад, хоч і має бути наявне підтвердження багаторічного відвідання школи, а обов'язковість відвідання школи є законом (майже) в усіх країнах — дотримання цього закону не перевіряється й не проводиться.

Так, наприклад **Китайська народна республіка** роками надавала показник рівня неписьменності як “нижче 10%”. **ЮНЕСКО** оцінила цей показник у 1990 році як “10-15%”. Ми були змушені прирівняти нашу оцінку 1991 року (16%) до нових статистичних показників — 27 % (приблизна оцінка лежить між 20% і 35%). Наше бажання додати подальші, на наш погляд важливі, показники в рейтинг окремих країн (наприклад, рівень інфляції) було настільки ж великим, наскільки докорінно різними є розрахункові параметри у цих країнах (наприклад для “споживацької корзини”).

Більшість розвинутих країн на сьогоднішній день відштовхуються в контексті міжнародних рейтингів від валового внутрішнього продукту (ВВП). Але як результат відмінних економічних систем, почасти величезних коливань обмінного курсу і купівельної спроможності валют, а також часом масштабної тіньової економіки (нелегальна торгівля товарами у прикордонних зонах) не було можливості ні кількісної, ні навіть приблизної оцінки ВВП окремих держав. Тому ми прийняли рішення і в дослідженні 1993 року використовувати показник “валовий національний продукт”.

Що стосується економічних даних держав СНД: Ми були змушені задовольнятися наданими нам

внутрішніми даними, а також публікаціями “Інституту східноєвропейських держав” і “Федерального інституту сходознавства та міжнародних досліджень (BIOst)”, (Кельн).

У дослідження не ввійшли дані 11 держав, а також 9 не визнаних відповідно норм міжнародного права країн; причини цьому наступні: ці країни мали відкриті кордони з країнами, що стали частиною цього дослідження; ці країни мали мізерні розміри або ж не було можливості отримати надійні цифрові показники. Ми вдячні за — нехай поки й не значну — підтримку (допоки виключно приватну), яка зробила можливим продовження цієї роботи.

Представленні в дослідженні огляди, чарти й графіки є лише мізерною частиною більш ніж 500 створених в процесі роботи. У випадку зацікавленості читача в додаткових, більш детальних джерелах інформації прохання звертатися до некомерційної громадської організації “**Перспектива без меж**” (*PERSPEKTIVE ohne Grenzen e.V.*) в м. Мюнхені.

Ще одне важливе доповнення: Коли в наступних викладах мова йде про зміни, то ці зміни — порівняно з оцінками організації 1992 року (з використанням даних станом на критичну дату — 31.12.1991), які відображені в базовому дослідженні “**Наш світ**”. Кожному, хто хоче глибше розібратися з ситуацією в 180-ти країнах цієї планети, а також окремих континентів чи інтенсивніше дослідити стан окремих параметрів (соціального, економічного чи загального рейтингів), прочитання базового дослідження можна лише порекомендувати. В разі інтересу прохання також звертатися до центрального офісу некомерційної громадської організації “**Перспектива без меж**” в Мюнхені.

Мабуть лише після того, як світові проблеми глибокою скалкою залізуть під шкіру кожному, хто сьогодні ще може жити комфортно, відбудеться процес “глобального переосмислення”. Усім, хто відчуває потребу не лише чекати цього “пробудження”, а брати в ньому активну участь, ми хочемо таким чином подякувати.

Ханс-Вольфф Граф

Введення

(до першого видання)

Звісно ж ми знаємо, що існує “третій світ”, що в Бразилії щорічно вирубуються тисячі гектарів лісу й що озоновий шар скорочується через вплив хлор-фтор-вуглеводнів, метану та інших чинників, що існує загроза ерозії й остепнення (*перетворення певного ландшафту настепову зону під впливом зовнішнього втручання — прим. перекладача*) площ.

Ми відслідковуємо повідомлення в засобах масової інформації стосовно голоду й катастрофічних засух, ерозії у квітучих колись областях, вимирання певних видів рослин і тварин. Ми вносимо свою лепту в пакети матеріальної допомоги в східну Європу й Ефіопію, жертвуємо гроші на потреби Афганістану й Сомалі.

Нам відомо, що вирощування кокаїну в Колумбії й Перу є стратегією виживання місцевих селян, ми чуємо про сотні тисяч безпритульних дітей в Бомбеї й Калькутті, Джакарті й Ріо-де-Жанейро. В якості “найбідніших” країн світу нам спадають на думку Гаїті й Бангладеш Сомалі й Ефіопія, Танзанія й Мозамбік — але чи знаємо ми хоча б, де ці країни знаходяться?

Багато хто чув про новий звіт “Римського клубу” („Club of Rome“) - “Золота революція”. Дехто його навіть прочитав. Сильні світу цього зустрічаються своїми колами в Мюнхені, Нью-Йорку й Гельсінкі. МВФ роздає мільярди й визначає річні особливості умов займу . Країни “великої сімки” приймають рішення про проведення програми підтримки країн СНД вартістю 36 мільярдів доларів США. Приблизно 50 великих і маленьких організацій по наданню допомоги збирають в Німеччині грошові й матеріальні пожертви, щоб потім бути збитими з пантелику зауваженням, що 85% цих пожертв “приземляються” в управлінських структурах і щороку мільйони таких “аліментів” застосовуються не за призначенням.

Політики й науковці, асоціації й організації знову і знову вказують на взаємозв'язок між низьким рівнем освіти й високою смертністю серед немовлят. Показники валового соціального продукту — який в нас час є, не більше й не менше, як “мірилом усього” - показують розрив між найбагатшими й найбіднішими країнами в **40.000 процентів** (ви вірно читаете!). При цьому ми чуємо, що — і з якою настирністю — римо-католицька церква догматично виступає проти запобігання заплідненню й абортів, її кредо - “*будьте плідними й розмножуйтеся*” - особливо невтомно повторюєбся у Південній Америці й Африці. Крім усього іншого з її легкої руки в західній Африці будується другий Ватикан вартістю більше 500 мільйонів доларів США.

У більше ніж 200 областях світу бушують громадянські війни й міжплеменні усобиці — більше 90% з них мають релігійні мотиви. Сотні людей вмирають щодня за сповідання неправильної релігії. Більше 50.000 людей вмирають щорічно від прихованого голоду й хвороб, які є його результатом; більше частина з них — діти у віці до дванадцяти років.

Про все це ми знаємо, більшою чи меншою мірою усвідомлюємо й живемо далі. Звісно ми б хотіли, щоб “ця” ситуація змінилася, кожне позитивне повідомлення засобів масової інформації нас радує. Але занадто комплексним є це хитросплетіння, щоб ми мали змогу побачити для себе можливість проявити активність, внести свій особистий вклад.

Навіть науковці, представники влади й різноманітних асоціацій мають у своєму розпорядженні лише уривчасту інформацію й недостатню кількість (через мізерну заробітну плату) спеціалістів. Найбільше ж не вистачає — що відчутно все гостріше — “**комплексного огляду**”, загальної картини ситуації на сьогоднішній день.

З самого зародку наше дослідження ясно й неспростовно доводить неможливість “соціалістичної утопії” створення однакових умов життя в усіх країнах.

Втілення цієї “утопії” вилилося б для певних країн і континентів у настільки величезне падіння рівня життя й очікуваної тривалості життя, підйому показників смертності немовлят, неписьменності, приросту населення (і, відповідно, зубожіння, яке б набирало обертів) — такого не пережив би жоден політик, як і жодна нація не мирилася б із таким ходом подій.

Крім того квоти покращення наявної ситуації стосовно окремих параметрів, які були порівняні, недосяжні навіть за найбільшого оптимізму — в першу чергу доти, доки реальні можливості допомоги діаметрально протистоять національним егоїзмам, інертній зручності багатих країн і самовдоволеній, все більш аполітичній позиції їхнього населення.

Нижченаведені графіки показують неспростовну взаємозалежність економічних і соціальних факторів. А якраз цей факт нерозривного зв'язку між соціальною політикою (включаючи соціальну філософію й соціальну психологію) й економічною політикою (включаючи соціальну філософію й соціальну психологію) — взагалі усвідомлюють лише окремі як науковці, так і політики. Майже всі економісти хоча й натякають на підозру існування такого взаємозв'язку, абсолютно не беруть його до уваги у своїх економіко-політичних дослідженнях, міркуваннях і роздумах. Беручи до уваги вищесказане, названу тезу можна назвати новаторським “проривом” на шляху до **економіко-психологічного й економіко-соціологічного** цілісного погляду, який в особі **Гері С. Беккера (Gary S. Becker)**, економіста Чикагського університету, який виклав саме цей взаємозв'язок, був удостоєний **Нобелівської премії в області економіки**. Вірогідно знадобляться ще покоління політиків (і науковців), поки таке мислення укріпить свої позиції. При цьому саме ця нова точка зору являє собою — можливо єдиний — реальний шлях, діяти в рамках відповідальності багатих держав за бідні.

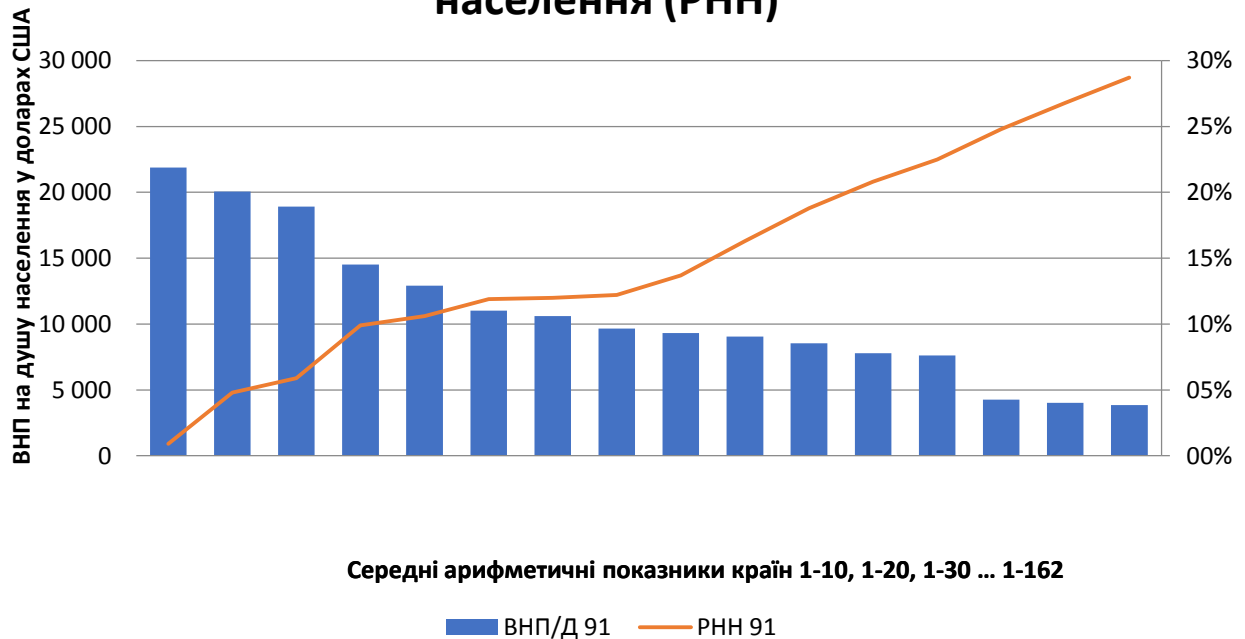
Поки ж ми думаємо, діємо й інвестуємо в цілком хибному напрямі. Те, що називається допомогою країнам, що розвиваються, дає підтримку лише тим, хто має владу на місцях — будь вона духовного або мирського характеру. Параметри нашої діяльності базуються на цілком неправильній інтерпретації наявних фактів.

На противагу поки домінуючій думці, що міра зовнішньої заборгованості визначає рівень і стандарт життя населення, ключовим фактором є рівень освіченості населення.

Усвідомлене утримання людей у багатьох країнах світу — диктатурами й теократіями в однаковій мірі — від навчання навиків читання й письма, відсутність гарантій на здобуття освіти й підвищення кваліфікації є **“коренями всього зла”**.

Якщо ж мирські й духовні диктатури й сьогодні розглядають таку свою поведінку — яку вони самі, звісно, палко заперечують — способом утримання людей у своїй владі, то це приведе через дуже короткий час до світової катастрофи непередбачуваних масштабів.

Співвідношення валового національного продукту (ВНП) і рівня неписьменності населення (РНН)

При цьому особливо багаті держави півночі й заходу мають розраховувати на дуже драматичні наслідки, бо для них єдиним можливим способом протистояння 75% відсоткам людства, що борються за виживання, була би військова сила. Загроза такої **“апокаліптичної світової пожежі”** означала би сумний кінець для третини, а то й для половини людства, яке населяє планету на сьогодні.

Доречною є не точкова економічна допомога — яка регулярно приносить користь *не тим*, підтримуючи цим самим якраз ті інструменти влади, які відповідальні за нинішній стан ситуації в країнах третього світу й перехідної економіки — й не одиноразові заходи. Йдеться про те, щоб ініціювати **“глобальне переосмислення”**.

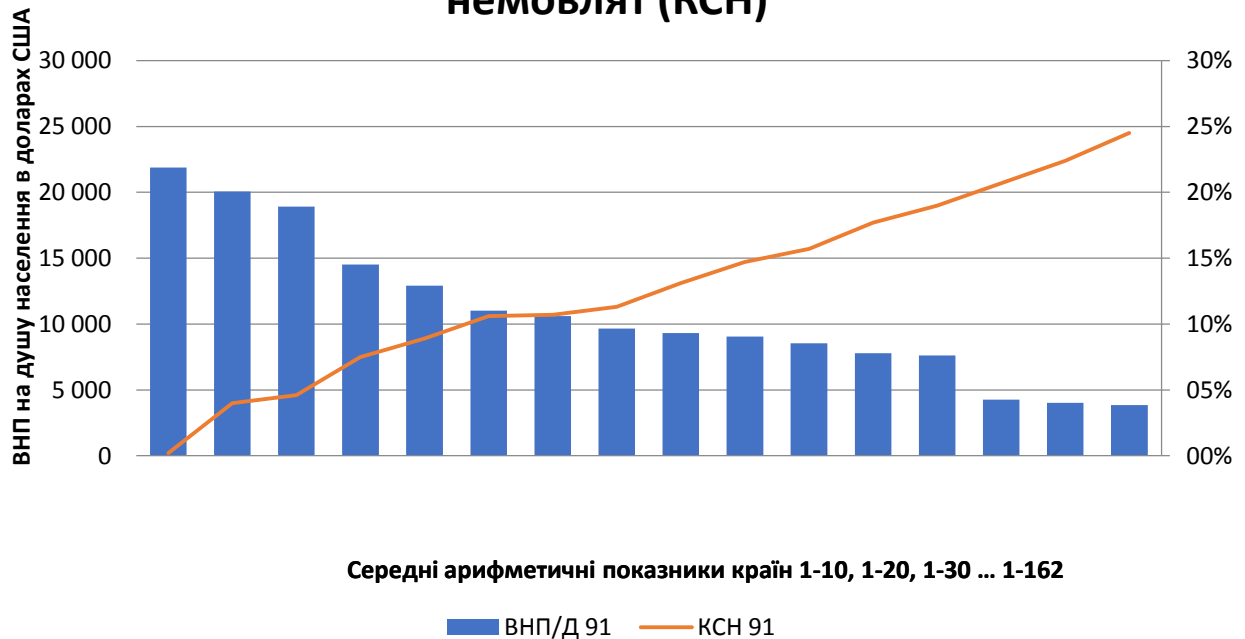
Світова боргова біда країн, що розвиваються, а також релігійний фанатизм, що набирає обертів з одного боку (іслам) та абсолютно безрозсудне хапання за середньовічне мислення з іншого боку (католицька церква); вимушена залежність десятків країн від одного, максимум двох придатних для експорту благ/товарів/природних продуктів а також безмежний егоїзм багатих країн, що вважають за можливе обмежитися подачками з грошей, яким вони не знайшли кращого застосування, є для людства найбільшою потенційною небезпекою, що, напевно, будь-коли загрожувала світу.

Не забуваймо при цьому, що з моменту виникнення виду *„homo sapiens“* на Землі жили приблизно 58 мільярдів людей, тобто **сучасне населення планети** – приблизно 5,45 мільярдів (*дані 1992 року — прим. перекладача*) — складає **9% всієї кількості людей, що коли-небудь жили на цій планеті.**

Все більша кількість жителів бідних регіонів планети розуміє, що вони хочуть, мусять і мають право вносити зміни до свого життя.

Якщо побратими з багатих країн, які зручно й аполітично напівсонно куняють у своїй самовдоволеності, їм якнайшвидше не покажуть мирний шлях розв'язку й не посприяють його втіленню в життя, то ці люди — під впливом маніпуляції та мотивації з боку відповідних представників влади — шукатимуть свій власний шлях, який вони — цього ми можемо бути певні — знайдуть.

Співвідношення валового національного продукту (ВНП) і коефіцієнту смертності серед немовлят (КСН)

Факт — який також освітлений цим дослідженням (особливо соціально-політичних факторів) — того, що людське життя в багатьох частинах світу вартує менше, ніж життя тварин згадується тут лише як приклад того, що Захід/Північ часто відштовхуються при прийнятті рішень від абсолютно неправильних передумов, коли мова йде про соціальну політику.

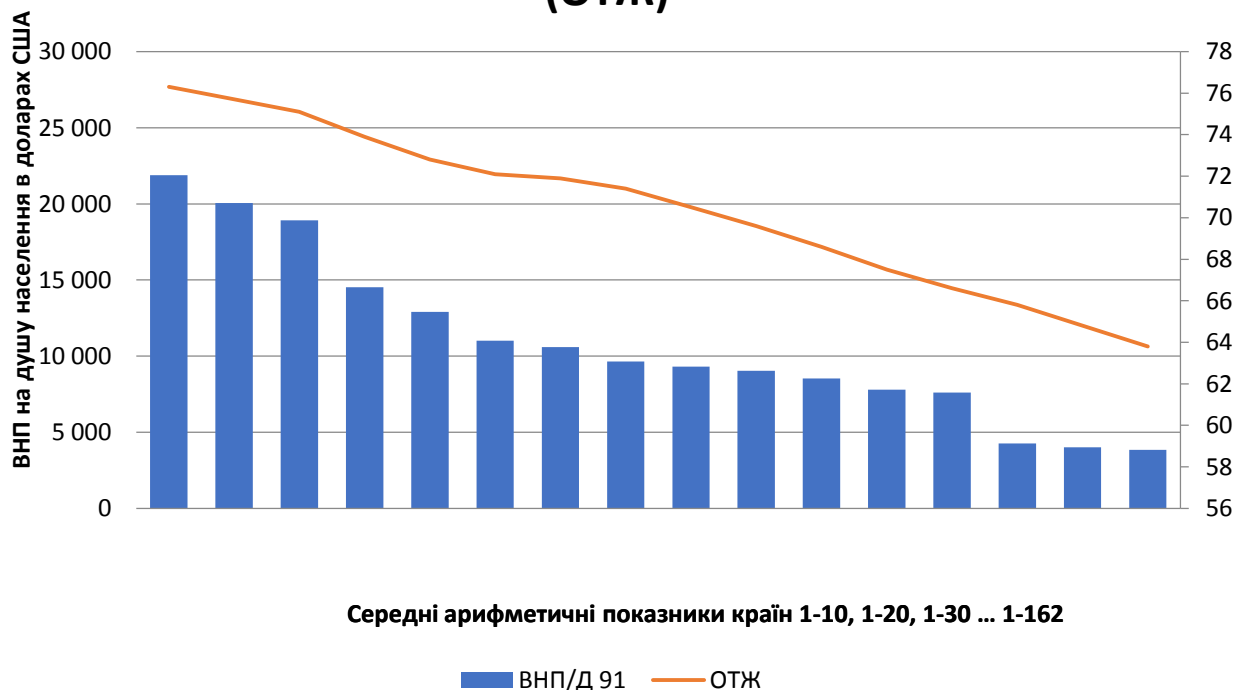
Спостерігаючи за розвитком колишніх колоній і їх впадіння в доколоніальний період — племенні міжусобиці та краальне мислення (конвульсивне хапання за минуле як форма захисту) — , бачимо, що ігнорування й зарозумілість Півночі й Заходу стосовно “*відмінного мислення*” (яке цим лише загострюється) цих країн та націй чи їх частин, лякає, є незрозумілим та дуже небезпечним.

В даний момент “демократизація” країн третього світу викриває себе як “нео-колонізація”!

Особливо на основі десятирічної порівняльної статистики показала своє лице “загроза прогнозів” і статистичних екстраполяцій, бо велика кількість держав розвинулися зовсім не так, як десять років назад передбачали прогнози, що видавалися достовірними. А так як багато запланованих заходів — особливо в економіко-політичній сфері — було розроблено саме на основі цих прогнозів, не може й не має дивувати те, в якій мірі — часом екстремально — прийняті міри не відповідали дійсному стану речей.

Так як статистики — не зважаючи на реальний розвиток подій — просто “доповнюються”, а розуміння необхідності коригування приходиться нерідко занадто пізно (тобто лише як результат тиску), відбуваються величезні втрати життів, капіталу й, у першу чергу, “часу”, який не повертається. Це дослідження є спробою показати неспростовну залежність окремих факторів один від одного, без комплексного врахування якої кожна окрема прийнята міра залишається безпомічною спробою, яка часом навіть загострює загальну проблематику.

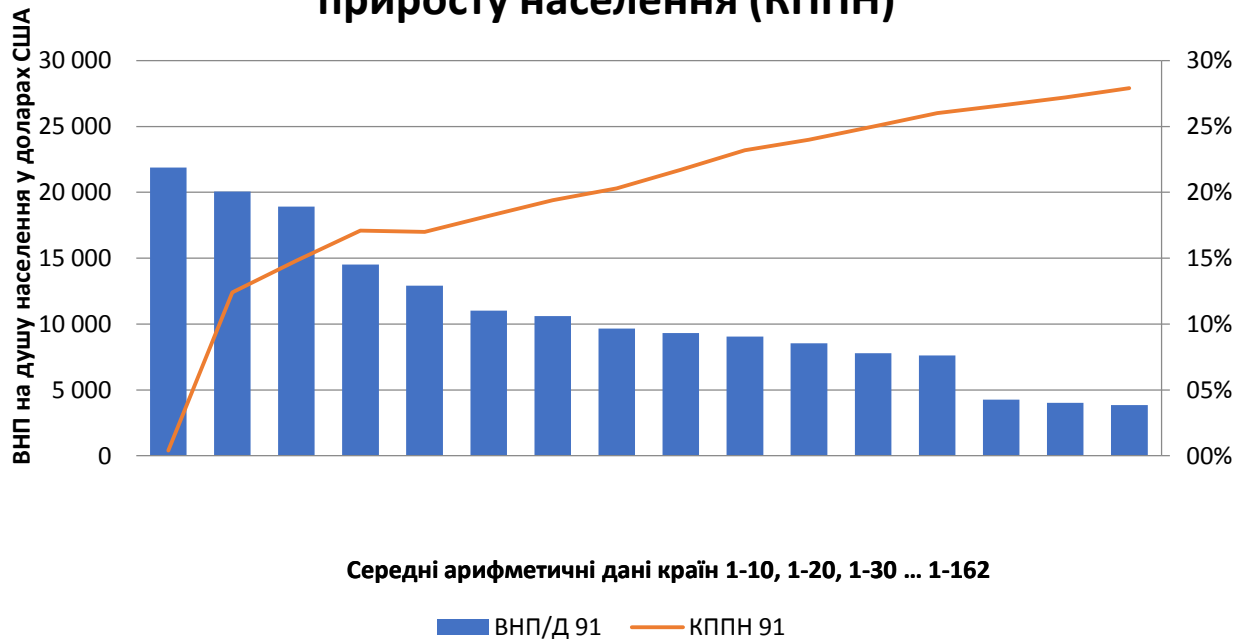
Співвідношення валового національного продукту (ВНП) й очікуваної тривалості життя (ОТЖ)

Наступна “байка” кричить про “економію енергії”. А правильним підходом є якраз протилежність: Щоб підняти рівень освіти у більш ніж 100 країнах світу до адекватного, дати мільярдам людей можливість достойного життя, а десяткам країн — шанс виходу з нерідко середньовічних умов, необхідна багатократна кількість тої енергії, яка використовується сьогодні. Ця енергія лиш не має отримуватися за допомогою горючих корисних копалин або ядерних реакторів на швидких нейтронах (що на століття вперед забезпечило би для нас величезною кількістю ядерного сміття).

Більш детально ця тема освітлена в **пропозиціях і “узагальненні” (Частина Н)**.

Співвідношення валового національного продукту (ВНП) і коефіцієнту природного приросту населення (КППН)

Щоб дійсно дати шанс і допомогти бідним і найбіднішим країнам світу, п'ята частина людства, якій пощастило бути народженою в багатих регіонах світу, має зробити своїм першочерговим завданням розширення власних знань стосовно важливих взаємозв'язків. Іншими словами: Ми мусимо робити наші домашні завдання, щоб усвідомити скрутну ситуацію людства на нашій планеті, перетворити це знання в дії й нести його у південну й східну частини нашого глобуса.

Тобто ознайомлення з даними й фактами, які, напевно, є не особливо приємними, є частиною нашої відповідальності. Здобуття цих знань має стати завданням виховання, частиною навчального плану шкіл та надбанням громадськості, щоби політично відповідальні відчували себе зобов'язаними дійсно перейняти на себе надані їм повноваження. Часу для політичної безхарактерності, для мислення за принципом відомої приказки “моя хата скраю” й надій “на кращі часи” вже запізно — для нас, наших дітей і майбутній поколінь, які б і надалі хотіли мати можливість називати Землю своїм домом. Визнаю: Читання цього компедіуму висуває високі вимоги “глобального мислення” й “витримки” до кожного читача.

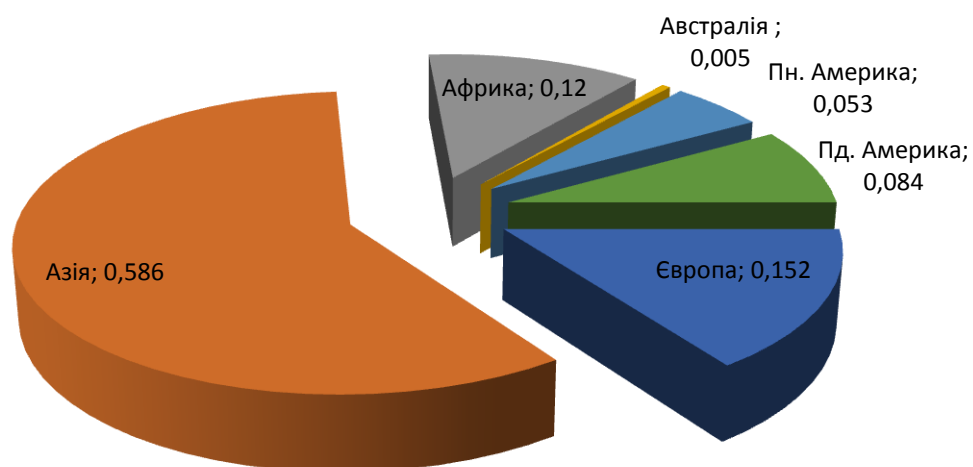
Але ми вважаємо, що не лише створення цього компедіуму назріла вже давно, а й допомога державам, народам і расам, що знаходяться в найбільш загрозливому становищі, може бути надана лише за умови, якщо достатня кількість людей переселять себе зайнятися цією темою — на сьогодні, можливо, найважливішою у світових масштабах.

Подякувати хочемо кожній людині, яка з великим інтересом поставилася до цього дослідження і надала нам підтримку у вигляді числових показників, даних і фактів чи побажань і критики, особливо: Лізі Цеттл (*Lisa Zettl*), Елізабет Кауфманн (*Elisabeth Kaufmann*) та доктору Вольфгангу Дутцу (*Dr. Wolfgang Dutz*).

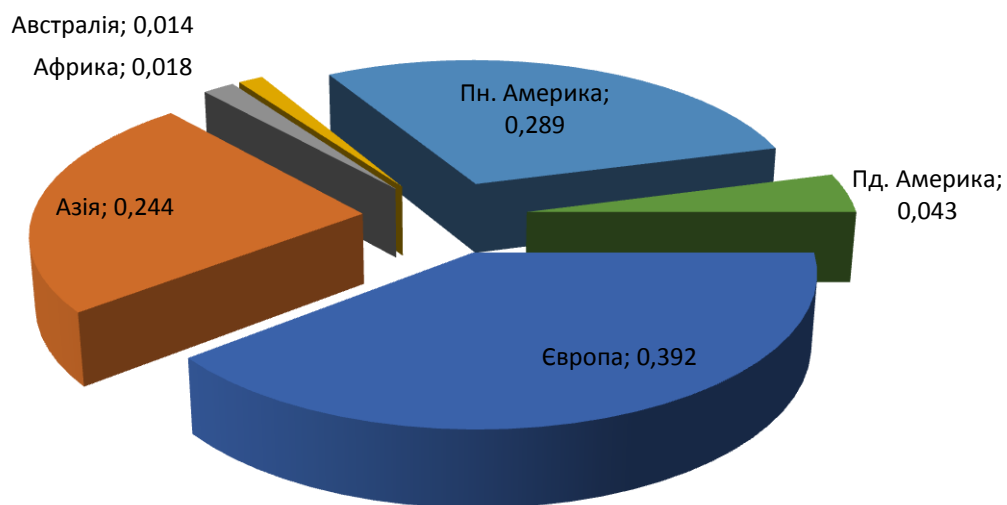
Якщо ця робота внесе хоча б маленький вклад у пробудження частини людей з зимової сплячки, допоможе вирвати іншу частину з їхньої агонії та надасть мужності постраждалим — вже тоді ця робота була ватра вкладених сил, вже це її повністю окупає.

Ханс-Вольфф Граф

Населення світу 1991 Процентна частка континентів

Світовий національний продукт 1991 Процентна частка континентів

Опис цього дослідження

Збір даних — Висновки — Відсутність можливостей

З січня по вересень 1992 року ми проводили збір всіх економіко- й соціально-політичних даних 162 (з 166 держав, які інснували на той момент) держав-членів ООН — критичний день 31.12.1991.

В цих даних нами були виявлені вагомні відмінності й прогалини. Так, наприклад, вірність показника “валовий внутрішній продукт” деяких держав просто неможливо було перевірити. А наших дослідженнях ми користувалися як даними посольств окремих країн, так і національними й інтернаціональними альманахами і статистиками (серед яких: Fischer (Фішер) “Альманах світу”; річні звіти ООН і організацій, що їй підпорядковуються; дані федеральної статистичної служби, Світового економічного інституту в Лондоні; звіт МВФ тощо), а також іншими базами даних і публікаціями, наприклад даними картографічної службою Globus (Глобус); Федеральна агенція преси — Європейська спільнота; Німецької індустріальної й торгової палати; ОБСЄ; Європейської Спільноти; різноманітних міністерств ФРН, різноманітних європейських економічних інститутів, а також власними розрахунками.

Для забезпечення можливості порівняльної оцінки єдиної номенклатури, яка б охоплювала якомога більшу кількість держав ми прийняли рішення проводити порівняння за наступними факторами:

- **валовий національний продукт**
- **рівень зовнішньої заборгованості**
- **квота експорту й імпорту**
- **чисельність населення**
- **очікувана тривалість життя**
- **рівень неписьменності**
- **коефіцієнт смертності серед немовлят**
- **коефіцієнт природного приросту населення**

Особливо останні три параметри — це доводять перехресний контроль і порівняння даних країн десятирічної давності (по мірі наявності) — дуже часто “присмачують”, тобто країни надавали — зі зрозумілих причин — занадто позитивні картини стану речей.

Доходило до смішного: У багатьох переговорах з посольствами — особливо африканських і південноамериканських країн — *нас* просили назвати *їм* реальні дані, бо в їхньому розпорядженні якщо взагалі наявні, то лише “присмачені” або фіктивні дані.

І якщо сам збір даних у багатьох випадках був мукою, по його завершенню виникли наступні питання: ***Як співвіднести окремі факти? Які дані варто порівняти та які з порівнянь стануть основою для подальших висновків?***

Неодноразово ми натикалися на нездоланні перешкоди Так ми були, наприклад, змушені відмовитися від спроб включити в дослідження як 4 з держав-членів ООН, так і приблизно три дюжини країн, що не є членами ООН, через відсутність можливості отримати доступ до надійних даних. Нерідко доля правди в деяких показниках мізерна, що хоча й видно, як ясний день, але докази цьому відсутні.

Часом у порівняльній аналіз вливалися цифрові дані країн, які насправді непорівнювані: наприклад вираховувався “валовий національний продукт” країн (деякі країни Сходу), більшість населення яких живе лише на доходи держави й подачки правителя, будучи при цьому безробітними, тобто реально взагалі не виробляючи валового національного продукту.

Особливо безглуздим будь-яке міжнародне порівняння стає тоді, коли відмінності в межах країни складають багато сотень відсотків. Така ситуація спостерігалася особливо в країнах, у яких декілька людей або сімей володіють більшою частиною засобів виробництва — в першу чергу земельними ресурсами — і/або валютні резерви країни належать практично цілком правителю і його сім’ї, а злиденне населення лише просить милостиню й ледве живе, чи, краще сказати, виживає.

Відсутність можливості навіть приблизних якісних розрахунків, порівнянь і — як результат — прогнозів і екстраполяцій, стала, у першу чергу, результатом відсутності даних за минулі періоди часу. Так, наприклад, **порівняльні екстраполяції на десятирічний період** (частина D) в результаті виявилися повною нісенітницею. На основі наявних даних світовий **рівень неписьменності**, наприклад, обнадійливо понизився б у наступні роки. Але через відсутність показників рівня неписьменності саме тих країн, що мають **найвищі показники як рівня неписьменності, так і природного приросту населення** (в першу чергу африканські країни) такий прогноз поставив би реальну ситуацію з ніг на голову. Подібне можна сказати фактично про всі соціальні й економічні фактори.

На додачу до всіх бід період написання цього дослідження ще й співпав із “соціальним хаосом”. Тому колишнім показникам майже чотирьох дюжин європейських країн і їх країн-сателітів (*маленька держава-васал більшої — прим. перекладача*) можна довіряти лише з великою обережністю, а нерідко вони стали й цілком непридатними до використання. Це особливо стосується економіко-політичних показників.

Після доволі довгих роздумів і багатьох розмов ми зійшлися на тому, щоб скласти окремі рейтинги для **економічних** та **соціальних** питань, звівши їх у кінцевому підсумку до **загального рейтингу**.

а) “Економічний рейтинг” вираховувався за наступною формулою:

$$\frac{\frac{\text{Імпорт}}{\text{Експорт}} \times \frac{\text{Рівень зовнішньої заборгованості}}{\text{ВВП в долларах США}}}{\frac{\text{ВВП в долларах США}}{\text{Чисельність населення}}} \times 10^7$$

Після цього було проведено порівняння періодів 1989/1990 і 1990/1991 років та градацію їхніх процентних змін. “Список хітів”, що став результатом описаної вище процедури, утворив наступний рейтинг від 1 (**Норвегія** — найнижчий показник) до 162 (**Гвінея-Бісау** — найвищий).

б) В категорії “соціальний рейтинг” ми сформували для вищеназваних параметрів показників окремі “списки хітів”, на основі яких арифметично вираховували загальний рейтинг країн від 1 (Швеція) до 162 (Гамбія).

Стосовно соціального рейтингу також справедливо наступне: **Чим вище числове значення показника, тим більш невідгідним є положення країни.**

в) Для отримання в “загальному рейтингу” придатних для порівняння результатів, ми поділили окремі позиції “соціального рейтингу” на кількість країн (162). Після цього до отриманих значень були додані дані з “економічного рейтингу”. Середнє арифметичне цих показників утворило “загальний рейтинг” від номеру 1 — **Норвегія** (з найнижчим показником) до номеру 162 (**Гвінея-Бісау**).

Крім того нас цікавило, як співвідносяться **рівень неписьменності, коефіцієнт дитячої смертності**

чи, наприклад, очікувана тривалість життя з відповідними “соціальними рейтингами”.

Не менш цікаво: Яким є відношення розбіжності позицій відповідних “економічного” і “соціального” рейтингів? Для кожного з факторів, що були використані як критерії порівняння ми сформували окремі статистики і на їх основі — рейтинг десяти “проблемних” і десяти “ведучих” країн для кожного показника. Після завершення роботи над окремими і перехресними статистиками ми склали — користуючись описаним вище методом — другу підбірку таблиць для тих самих країн, за умови їхнього існування й доступності необхідних даних — у період з 1980 по 1982 роки. Ці таблиці мали послужити для “Десятирічного порівняння”, на основі якого, з одного боку, стали б очевиднішими показники того періоду (наприклад приріст населення), а з іншого — загальний розвиток певних областей окремо взятих країн.

Але надія, як буде показано далі, - була хибною.

Крім того ми сформували “Статистику континентів” - як на основі сьогоденних даних, так і опираючись на порівняльну статистику останніх десяти років. Порівняльні таблиці, що виникли в результаті цієї роботи дозволяють — знову таки з усією обережністю — припустити, яким буде і/або міг би бути розвиток нашого світу до 2000, 2020 років і в подальшому. В окремих випадках для більшої наглядності графіків нам довелося орієнтуватися на абсолютну чисельність населення (в той час як в усіх інших випадках ми відштовхувалися від відносних порівняльних даних країн).

Саме через комплексність цієї наукової роботи рекомендовано звертати увагу як на загальну легенду, так і окремі легенди до відповідних графіків.

Не менш важливо: Більшість графіків відображають сумарні рейтинги (групами по десять, “десятками”), тобто країни 1-10, 1-20, 1-30 і так далі формують статистино-усереднений рейтинг. Причиною цьому могла бути або та обставина, що окремі параметри (наприклад співвідношення ВВП) привели б до безглузвих і оманливих результатів, або ці групи було сформовано для забезпечення оптимального відображення результатів. Інший приклад на деяких графіках проводилося порівняння окремих “десятків” (1-10, 11-20, 21-30, ...). **Тому легенди окремих графіків застосовують особливої уваги!**

Так як у випадку євразійських межових країн (СРСР і Туреччина) поділ площ у відсотковому співвідношенні був неможливим, то, виходячи з частки площі й населення кожної з цих країн, СРСР було включено частиною Європи, а Туреччину — присуджено Азії.

Само собою зрозуміло, що цей компедіум (*стислий виклад певної системи знань — прим. перекладача*) являє собою лише маленьку долю насправді створених рейтингів, таблиць і порівняльних статистик. У випадку зацікавленості читачів, інститутів або спільнот у поглиблених даних, просимо звертатися до нас.

Ознайомлення громадськості з цим дослідженням проходитиме без претензій на цілісність і абсолютну достовірність, але з усвідомленням нагальності. Бо на годиннику таки справді “п'ять хвилин до опівночі”!

Ми будемо продовжувати написання цього дослідження, а майбутнє покаже, наскільки люди готові та здатні, хоча б із частини наведених дат і фактів за наявності доказів, зробити висновки й ініціювати необхідні кроки, поки ще не пізно.

Мюнхен, грудень 1992 року

Ханс-Вольфф Граф

Громадянин світу 1990/91

і його розвиток протягом останніх десяти років

Якщо подивитися на “громадянина світу” як на статистично обрахованого середньоарифметичного представника виду “*Homo sapiens sapiens*” (*людина знаюча, мудра — прим. Перекладача*) — то він переважно (на приблизно 60%) азіат, віком близько 31 року. З вірогідністю 94% він взагалі живий — виходячи з показників смертності немовлят та дітей в окремих країнах. Він заробляє 3842 долари ВВП на рік, а очікувана тривалість його життя складає 65 років — відповідно за його плечима вже майже половина. На 75% він працює в сільському господарстві. 62% свого часу він проводить у місті, його стать на 52% жіноча.

Відомі навіть кількість хліба, яку він споживає на рік; кількість літрів води, пива, вина, молока, кави, чаю тощо. Він має (реальну) потребу в певній кількості кілокалорій на день, долає за рік приблизно 500 кілометрів — 34% яких машиною, решту велосипедом, автобусом, потягом і кораблем. Він зачинає протягом життя 2,1 дитину, на 74% володіє азбукою та є власником приблизно 3,2 книжок.

Така статистична характеристика є настільки безглуздою, наскільки значущими є деякі фактори, показані далі.

Важливим — і, можливо, для багатьох несподіваним — є наступне: Зміни нашого середньостатистичного громадянина світу протягом останніх десяти років справді не відповідають технічним можливостям і, в першу чергу, прогнозам, прагненням і самовдоволенням роз'ясненням соціальних політиків правлячого класу, які були у — придатних для цього — країнах передбачені прогнозами й до яких (ніби-то) з усіх сил прагнули. Нам достатньо крім того просто один раз — що, треба визнати, є проявом мужності — проекстраполювати наявні дані, тоді стане — знову таки жахаюче й несподівано — ясно як білий день, до чого загрожує “дорозвиватися” вид „*Homo sapiens sapiens*”.

Ці “обривки” думок можуть служити введенням у наступне дослідження. Вже на основі цих небагатьох тез кожній людині, яка слідує за ходом думки мусило би, насправді, бути зрозуміло наступне:

- економічна й соціальна політика — це тісно пов'язані параметри, які не можна розглядати окремо,
- Ми не маємо права передовіряти науковцям, політикам або будь-кому іншому займатися проблемами, які знаходяться трохи далі нашого власного носа.

Хто й сьогодні ще вважає можливим думати в локальних і регіональних, в кращому випадку національних межах, загрозово недооцінює взаємозалежність практично всіх сфер економіки й науки, філософії й психології, життя й переживання, та що там — комплексної взаємодії живої й неживої природи.

„**Homo nationalis**” (“людина національна”) лише з тому випадку зможе розвинутися до „**Homo sapiens sapiens**” (“людина знаюча, мудра”), коли вона досягне й послідовно пройде проміжний етап розвитку - „**Homo globalis**” (“людина глобальна” - тут і вище: прим. перекладача).

Поки ж ми розглядаємо й оцінюємо наше співжиття лише через економічну призму, робимо збільшення (товаро)обігу й виробки “найвищим мірилом” і все менше розпізнаємо, що відбувається навколо, нам загрожує небезпечна форма “**внутрішнього відчуження**”.

Такий стан може успішно продовжуватися поки — в основному в багатих країнах — частина населення не має потреби прокидатися й бачити реальний стан речей, а інша частина населення ще не в змозі зробити це. Але від природи маючи необхідне спорядження, людина мала би поступово зробити висновки й починати діяти не тоді, коли це — на краю безодні — безумовно необхідно. Навпроти, нам варто чітко зрозуміти для себе, що станеться, якщо ми й далі беззастережно й бездумно приспівуючи житимемо, замість того, щоб розібратися з проблемами, поки вони не почнуть

розбиратися з нами.

Велику частину цього дослідження складає показ прямих зв'язків, які лише за рахунок своєї сукупної взаємодії призвели до сьогоднішньої ситуації, з метою надання можливості зробити з них розсудливі висновки, які можуть стати основою для змін наших дій, поки ще не запізно.

Сьогоднішній “середньостатистичний громадянин”

Середньостатистичний ...	ВВП/Д	РНН %	КСН %	КППН %	ОТЖ	КМН %	ЕР	СР	ЗГ
Громадянин світу	3.841	25,71	5,87	1,75	64,92	43,33	5,89	4,48	5,18
Європеєць	9.911	2,06	1,49	0,48	72,23	70,67	4,03	1,47	2,75
Азіат	1.596	30,88	6,58	1,83	64,08	31,14	6,55	4,96	5,75
Африканець	590	48,11	10,31	3,06	53,32	33,10	7,08	7,48	7,28
Австралієць	11.144	10,42	1,98	1,51	71,88	70,88	4,51	2,28	3,39
Пн.-американець	20.8991.944	1,00	0,97	0,99	75,19	77,81	2,58	1,13	1,86
Пд.-американець	1.944	17,47	5,91	2,11	66,59	71,30	5,15	4,54	4,85
ВСП/Д	Валовий національний продукт на душу населення в доларах США								
РНН %	Рівень неписьменності населення у відсотках								
КСН %	Коефіцієнт смертності немовлят у відсотках								
КППН %	Коефіцієнт приросту населення у відсотках								
ОТЖ	Очікувана тривалість життя населення у роках								
КМН %	Кількість міського населення у відсотках								
ЕР	Економічний рейтинг								
СР	Соціальний рейтинг								
ЗР	Загальний рейтинг								
© DBSFS e.V., 1992 (heute PERSPEKTIVE ohne Grenzen e.V.)									

Розвиток африканського континенту

<p>1 крок: Нинішні управлінці важелями влади не можуть більше стримувати протест чорношкірого населення Південної Африки. Маючи значну кількісну перевагу чорношкіре населення захоплює логістику <i>Кейптауну</i> й <i>Йоганнесбургу</i>. Для заснування незалежної держави «білошкірих» в межах <i>Південної Африки</i> запізно.</p>
<p>2 крок: Чорношкіре населення південної <i>Південна Африка</i> стає прикладом для всього африканського континенту, потужно втягуючи в розпочатий процес <i>Центральну, Східну й Західну Африку</i>. Північноафриканські країни <i>Магрибу</i> не можуть бездіяльно спостерігати. Будучи більшою частиною (й фундаменталістично) ісламізованими вони — за підтримки ісламських держав <i>Передньої Азії</i> й <i>арабських країн</i> — надають у розпорядження <i>центральноафриканських країн</i> техніку й військові підрозділи, консультантів і бомби, гроші й зброю.</p>
<p>3 крок: Населення <i>Західної, Центральної й Східної Африки</i> воює між собою — подібно до індіанських племен у 18 столітті — виступаючи на стороні <i>Південної Африки</i> або/і на стороні <i>північноафриканських ісламських держав</i>. Старі як світ, покриті туманом історії “спогади” призводять до мінливих короткотривалих “союзів”, які часом не можна ні зрозуміти, ні передбачити.</p>
<p>4 крок: В <i>Африці</i> бушує континентальна війна, в яку втягнуто 750 мільйонів людей — більше, ніж свого часу в Другу світову війну. По “старим рахункам” - в тому числі й з колоніальними володарями — стягується плата. Етнічні прірви поглиблюються.</p>
<p>5 крок: Війна стає все запеклішою, як наслідок – жителі <i>Європи</i> й <i>Північної Америки</i> постачають зброю — звісно, обом сторонам конфлікту — в той час як <i>східноєвропейські країни</i> надають у розпорядження воюючих сторін свою застарілу воєнну техніку й досвідчених солдат, що пройшли війну в <i>Афганістані</i>. Не піддаючись жодному контролю — за <i>югославським зразком</i> — ситуація неймовірно швидко загострюється. Виникає загроза геноцидів непередбачуваних масштабів.</p>
<p>6 крок: <i>Туреччина</i> ізолює себе в НАТО в наслідок своєї політики стосовно курдів і інших мусульманських країн-сусідів, після чого стає “<i>ісламсько-турецькою народною республікою</i>”, створюючи цим основу для співробітництва з тими <i>країнами колишнього СРСР</i>, у яких уже століттями переважає турецьке населення. Маючи перед очима жадану перспективу відродження “<i>великотурецької імперії</i>” ця “<i>Великотуреччина</i>” переходить на бік <i>арабсько-ісламських країн</i>. <i>Африка</i> — у зв’язку з “відсталістю” (з <i>західно-“цивілізованого”</i> погляду) й бідністю її населення ніби створена для такої долі — масово приймає іслам.</p>
<p>7 крок: Маса з 50 — 100 мільйонів <i>африканців</i> стає біженцями до <i>Південної й Північної Америки, Європи</i> й на схід, ген до <i>Австралії/Океанії</i>. Проблема біженців й іноземців стає світовою проблемою, бо паралельно з цим процесом мільйони жителів <i>Східної Європи</i> емігрують на <i>Захід</i>. Приблизно 50 мільйонів людей по всьому світу знаходяться в процесі переселення й втечі. Соціальні системи й (внутрішні) політичні структури багатих країн руйнуються. Нужда й злиденність емігрують разом з біженцями, злочинність і расова ворожнеча блискавично зростають, (соціально-)політичні устрої безслідно зникають</p>

Світ охоплений вогнем!

На основі відомих автором даних станом на 1991 рік, він передбачив майбутній розвиток африканського континенту у 7 кроках, які представлені вашій увазі нижче:

Світ охоплений вогнем!

Частина G – Узагальнення —

Нам потрібно нове бачення світу

Визнаю: Представлена вашій увазі робота є насправді цілком безсоромною вимогою: адже як має нормальна людина, яка піклується про себе і свою сім'ю, свою професійну кар'єру й забезпечення старості, хоче насолоджуватися вільним часом і присвячувати його своїм хобі; як така нормальна людина має досягнути проблеми — з усією допоміжною інформацією — тих людей, яких вона не знає й з якими, напевно, ніколи не познайомиться, мовою яких не говорить, історію яких не знає, умови життя яких для неї цілком чужі?

Де знайдеться така людина, яка виділить час на те, щоб ознайомитися з усією цією інформацією й, врешті-решт -: **Що може зробити кожна окрема людина?**

Ми переконані, що результатом цього переконання стають думки й питання, які йдуть у неправильному напрямку.

Дозвольте мені задати зустрічне питання: **А що станеться, якщо ми цього не зробимо?**

1. Загроза “технічної набожності”

Житель цивілізованих країн Півночі й Заходу знає й насолоджується благословінням технічного прогресу, цивілізації й пов'язаної з ними зручності.

Для нього вже майже здійснилася мрія завершення шляху від “*мисливця й збирача*” з проміжним етапом “*осілого селянина*” й “*виробництва*” до “*суспільства послуг*”. Приблизно дюжина країн світу вже сьогодні отримують більше ніж 70% свого валового соціального продукту за рахунок не брудної й не обтяжливої сфери послуг. Чого не вистачає для “**повного щастя**” - переконує “нормальний” громадянин — так це постійного зменшення тривалості робочого дня (з **одночасним збереженням або збільшенням заробітної плати**) і при цьому постійного збільшення тривалості вільного часу. Ми з радістю вітаємо технізацію — як у професійній, так і у приватній сфері. Ми живемо все зручніше й безпечніше. Ми ходимо до фітнес-студії, щоб позбавитися від калорій, які ми щоденно в надлишку — звісно, за умови відсутності відповідної фізичної роботи — споживаємо під час багаторазових прийомів їжі. В той час як у третій частині країн світу люди не мають навіть можливості задовольнити свіц денний мінімум калорій.

Ми вдосконалюємо технічні можливості наших приладів, вкладаючи мільярди в дослідження й розвиток, наслідок — товари й блага для нашого “життєзабезпечення” мають все коротший термін служіння й все швидше з клеймом “застарілий” опиняються на вже переповнений горах відвалів.

П'ята частина світу вже сьогодні володіє більшою кількістю техніки, ніж її населення коли-небудь зможе використати. В наших машинах є кнопки й важелі, якими ми ніколи не користуємося, але які нам абсолютно необхідні в якості “спеціального обладнання”; наші підвали заповнені спортивними товарами, які — якщо таке взагалі трапляється — один або два рази бачать денне світло .

В контексті вищесказаного наше прагнення “простого життя” десь в полі чи горах, на островах чи інших вилазках за пригодами видається абсурдним.

Все більше грошей вкладаються в усе елегантніші **рекламні стратегії**, адже лише постійне **збільшення обігу** гарантує підприємству доходи (*які вони в Німеччині мають отримувати відповідно закону про акціонерні товариства*), які дають **правлінню** можливість складати враження “**успішності**” й лестять **власному “я” “менеджера”**. Комп'ютерам ми довіряємо в усьому, а кожна “новинка” вимагає бути купленою, навіть якщо ми не маємо зеленого поняття про можливості застосування наявних функцій.

Мова, звісно, не про те, щоб повернутися в часи черпання водянистої бурди з мисок при світлі свічок, запрягання коней і перевезення листів поштовими каретами.

Йдеться просто-напросто про те, щоб поділитися усвідомленням, що ми не можемо лише **бездумно, за рахунок мільярдів інших людей купатися в абсолютно позбавленому сенсу супер-доброті**, яким ми вже навіть не можемо насолоджуватися; а також усвідомленням того, що це перенасичення шкодить нам самим. Адже чим менше ми самі змушені турбуватися про власні потреби, тим більшим стає наше **“інстинктивне зубожіння”** (*втрата певних інстинктів — прим. перекладача*), тим більш **беззмисовно** й — як тілесно так і духовно — **неактивно** ми живемо. Нікому не потрібна й все менш використовувана імунна система поступово перестає виконувати свої функції. Так само й розум — складовою якого є філософська свідомість і **власне “Я!”** - чахне на очах.

Ми стоїмо перед загрозою стати “зомбі” нашого “гіпертехнізованого” світу!

2. Загроза “наукової набожності” — Глобальне мислення замість “знаменитої” спеціалізації

Вже згаданий тренд все більш диверсифікованої **спеціалізації** й пов'язана з цим загроза **все більш обмеженого мислення** (*ключове слово: фаховий ідіот*) неухильно веде до все більшої безпомічності людей. В ногу з цим процесом іде все зростаюча **“наукова набожність”**. З часів **Готфріда Вільгельма Ляйбніца** (*імена перекладаються в їх оригінальній транскрипції — прим. перекладача*), можливо останнього універсального генія, ми знаємо все менше й менше в кожній окремо взятій області знань. Вже сьогодні біологія й фізика, хімія й медицина розділені на десятки окремих дисциплін, які — подібно міфічній гідри — розділяються на наступні підрядні дисципліни — що неминуче призводить до **все зростаючого духовного зубожіння людства** й витікає у **“безкомунікаційність”** (*відсутність комунікації — прим. перекладача*). Пояснити зменшення комунікації просто: як наслідок спеціалізації все зменшується вірогідність зустріти людей, з якими можна обмінятися думками на інші теми крім погоди й часу.

**Сьогодні навіть стосовно найпростіших понять і взаємозв'язків вже наявні
праці експертів, якими носять енциклопедичний характер і можуть заповнити
цілі шафи, що точно не допомагає в пошуку істини.**

Наскільки виправданими й важливими є дослідження в принципі, настільки мало права має наука — за спринципом *«мистецтво заради мистецтва»* — “занауковуватися”, призводячи до перетворення людських мислення й дій у повністю неприродні й, у першу чергу, до все більш беззмисовних комунікативних обмінів між окремими представниками виду „*homo sapiens sapiens*“.

Елітний німб абсолютної **науковості** мав би для нас, людей, втратити свій статус мірила речей і цінностей при оцінці наших ближніх. Адже при цьому наші **чуттєві сприйняття**, в першу чергу **почуття**, як наприклад **радість і печаль, довіра й веселість, ніжність і любов** терплять поразку з блискавичністю, яка не може не лякати.

3. Необхідність нової, міжнародної податково-економічної системи

Функціональні економічна й податкова системи — іншими словами держава, що має функціонуючі сфери національної економіки й соціальну — є гарантами достойного життя, тим не менше ми давно вже стоїмо на межі **“перерегульованої держави”** (що в деяких державах, **наприклад Швеції**, вже призвело до радикальних обмежень), про що знають всі відповідальні політики й керівники економічного сектору (хоча всі вони занадто боягузливі, щоб сформулювати вищенаведений стан речей з необхідною чіткістю). Тому **частиною «нового, глобального мислення»** і **«свідомості “громадянина світу»** має бути не вичікування, поки наша сьогоднішня податково-економічна система цілком розвалиться, вибудовані кропітким трудом системи соціального забезпечення багатих держав з крахом зруйнуються, а населення під тиском нестерпних податків почне вимагати

альтернатив, застосовуючи насильницькі методи.

Цілком абсурдними є намагання західних/північних країн, нав'язати жертвам “соціалістичної утопії” й країнам “третього світу” - наші податкову й економічну системи. Це може завершитися (й таки дійсно завершиться!) фіаско.

Некомерційна громадська організація *“Німецький федеральний союз з питань податкової, фінансової й соціальної політики”* (НСПФС — сьогодні некомерційна громадська організація *“Перспектива без меж”*) - *„Deutscher Bundesverband für Steuer-, Finanz- und Sozialpolitik e.V.“* (DBSFS – сьогодні *PERSPEKTIVE ohne Grenzen e.V.*) вже у 1978 році розробила цілком нову

“Податкову й економічну систему”^{*}, яка до сьогодні ніким не профінансована. Ця **“Податкова й економічна система”**^{1*} настільки глобальна – тобто вона може бути застосована в будь-якій державі світу — незалежно від наявних там політичних і релігійних ідеологій, що дозволила б без проблем поєднати різноманітні національні економіки цієї планети.

Невід'ємною складовою частиною **нової «Податкової й економічної системи»** є, серед іншого, цілком нове (а саме первинне) визначення поняття **«робота»**. Ми виступаємо, серед іншого, за нове осмислення поняття **«професія»** (в його первинному сенсі, **«призвання»**) і **«кар'єри»** (вільне від сорому й первинне **втілення власного «Я»** з усіма його здібностями). Це дійсно можливо — самореалізуватися без **«роботи ліктями», інтриг і підступів**, проживати свою професію як призвання в радісному взаємообміні з іншими, не заганяючи одне одного в ярмо болісної залежності.

4. Лідер і менеджер

Гордо, очікуючи на аплодисменти, ми презентуємо візитні картки, на яких — з різноманітними доповненнями — красується слово **“менеджер”**. Хто ж не має такої “розкоші”, може не дивуватися, якщо його просто не помітять. На офіційних заходах і конференціях, гала-обідах і балах з гуманітарною метою, в брошурах і панегіриках ми вихваляємо **«виконавців»** (*адже саме таким є справжнє значення слова «менеджер»*) громадського життя, культури і спорту, фільмів і засобів масової інформації, економіки й політики.

На жаль на таких заходах найчастіше відсутні ті, хто був би в змозі показати нам шлях з пустих і беззмістовних “самовихвалянь”, показати дорогу вперед і забезпечити майбутнє — ЛІДЕРИ.

Менеджер постійно знаходиться під пильним наглядом, з усіх сил намагається не втратити прихильність “вищих по посаді” і керівників підприємства, ради директорів і акціонерів, завжди тримати руку на пульсі політичних подій, і — не дай Боже — не зробити помилки. В той час як до характерних рис справжнього **лідера** належать **глибоке саморозуміння**, високий ступінь свободи від страхів і свідоме бажання позитивно впливати на своє оточення, роблячи свої думки й діяльність достойним прикладом для наслідування.

Милість і благодать бути народженим в одній з країн “старого/першого” світу висуває — як з соціальної, гуманістичної, так і з раціональної точок зору - **“зобов'язання відповідальності”**, від якої

ніхто не має права (а через уже сьогодні передбачуваний період часу й не зможе) ухилитися . Три континенти — *Південна Америка, Азія й Африка* — навіть після розрахунку середнього арифметичного мають набагато (від двох до семи разів) вищі числові показники — тобто гірший стан речей — в соціальному рейтингу «громадянина світу» порівняно з середніми значеннями Північної Америки, Європи й Австралії.

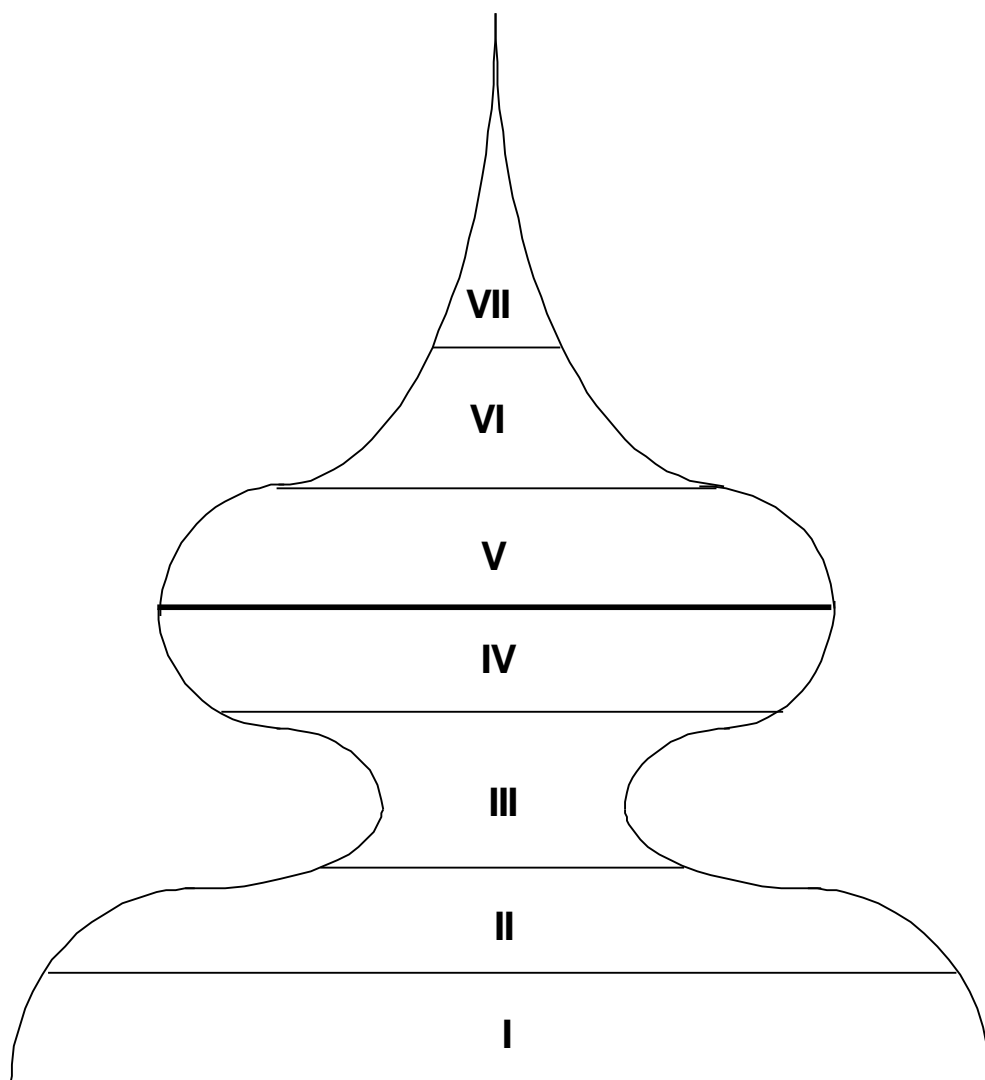
Той, кому вищевикладені думки здаються занадто абстрактними й теоретичними, від щирого серця запрошується до глибокого занурення в наступні думки:

Піраміда відповідальності

Піраміда свідомості

(переклад обох зроблений російською мовою)

Пирамида сознания

VII. Провидческое сознание

VI. Свободное сознание

V. Всеобщее сознание

IV. Адаптированное сознание

III. Эволюционное сознание

II. Архаическое сознание

I. Космическое сознание

В качестве вступления:

Целая рать поэтов и мыслителей, философов и психологов, а также биологов и биохимиков в течение тысячелетий ломали себе голову над этим понятием, выдвигали предположения и спорили по поводу него.

В последнее время философы, подходящие к сознанию скорее «абстрактно», и современные естественные науки, пытающиеся идти биохимическим путем познания, все больше сближаются.

Так как мы, живущие сегодня люди, не можем ждать, пока тайна «сознания» станет объяснимой с полной научной достоверностью, а, с другой стороны, мы постоянно сталкиваемся с тем, что наше сознание играет с нами – порой действительно злые – шутки, мы попытаемся при помощи приведенной ниже модели мышления и практических примеров, поясняющих ее, внести некоторый порядок в эти сбивающие с толку понятия.

Мы часто сталкиваемся с тем, что нас понимают иначе, чем мы говорим, что мы даже иначе говорим, чем мы действительно полагаем, причем это не обязательно сразу должно быть «ложью». Но то же самое мы наблюдаем и у наших друзей и знакомых, членов семьи и коллег. Возникающие из-за этого противоречия и недоразумения, разногласия и настоящие ссоры, доводящие до возмущения, ярости, ненависти и прочих форм негативной эмоциональности, усложняют жизнь нам и нашему окружению, приводят к разочарованию и печали. При этом многое сразу проясняется, как только между нами и людьми и ситуациями, которые нас так ужасно задели, возникает соответствующая – временная и пространственная - дистанция. Понимание и раскаяние хотя и помогают, но не способны сделать все так, как будто ничего и не было.

Людям, которые в силу своей профессиональной деятельности вынуждены часто общаться с другими «двуногими», было бы особенно полезно, если бы они больше знали о тайнах сознания и подсознания, то есть неосознанных моментах наших поступков и деяний.

Если нижеследующему будет порой присуща «тяга к теории», не обижайтесь, пожалуйста, ни на меня, ни на Ваше сознание. Припишите это – на выбор – комплексности темы или недостаточной коммуникабельности автора. В практической части данной разработки мы восполним недостаточную приближенность к практике.

Рассматривайте эту модель мышления просто как то, чем она и должна являться: попыткой объяснить нам, людям, почему мы «тикаем» именно так, а не иначе.

Наше мышление и чувство определяет наши действия и поступки.

Как уже многократно пояснялось и теперь уже понятно, человек никогда не принимает решения и действует только из чувства или только из разума. Голова (Разум) и живот (Чувство) в различной степени участвуют во всех наших действиях и поступках, суждениях и решениях. Отличной при этом является лишь соответствующая «доля» обеих параметров. Помощью может послужить следующая схема, которая (подобно компасу, который определяет не только четыре стороны света) выявляет «промежуточные стадии». Эти стадии мы просто опишем при помощи новых глаголов (Мыслечувствовать, Чувстводействовать и т.д.).

Мышление	Мыслемысле- чувство	Мыслечувство	Чувство- мышление	Чувство- чувствомышление	Чувство
----------	------------------------	--------------	----------------------	-----------------------------	---------

Рис. 5 Мыслечувствование

Однако, то, в каких пропорциях МЫШЛЕНИЕ и/или ЧУВСТВОВАНИЕ задействовано в наших поступках, чаще всего не подвластно нашему свободному решению и нашему восприятию.

Решающим для взаимодействия обоих основных параметров является то, из какого поля сознания мы действуем.

I. «Космическое подсознание»

Чем глубже человек проникает в тайны космоса - будь то область атомной физики, астрономии, биохимии или философии, - тем интенсивнее становится предчувствие, что весь космос и любая частица несет в себе элементарную, всеобъемлющую «память» - независимо от того, идет ли речь об органической или неорганической жизни, причем это разграничение и без того уже практически не существует. С точки зрения метафизики можно было бы говорить о «первичном коде», из которого складывалась/развивалась каждая, еще такая простая, жизненная структура. Руперт Шелдрейк (Rupert Sheldrake) называл это в своих работах («Новая наука жизни» («A New Science of Life») и «Присутствие прошлого» («The Presence of the Past»)) *морфогенетическими полями*.

Не в последнюю очередь из-за неясности, еще царящей здесь в результате сегодняшнего состояния наших знаний, давайте раскрасим эту самую нижнюю ступень нашей Пирамиды сознания черным цветом.

II. «Архаическое подсознание»

Без четкого разграничения с самой нижней ступенью мы попадаем на эту вторую ступень – «архаическое подсознание», которую можно было бы также назвать «ступенью коллективного, органического сознания». Здесь мы найдем самые примитивные формы органической жизни, «жизнь» которых, свободная, так сказать, от каких-либо влияний и саморегулируемая, протекает совершенно пассивно. Этим формам жизни не знакомы такие ощущения как боль и страх, они вообще не способны обучаться. Это своего рода «археозои жизни». Это должно пояснить индифферентное смешение черного и зеленого цветов.

III. «Эволюционное подсознание»

Здесь (все еще бессознательной) схемой действий управляют вегетативные процессы и – уже в сильно выраженной степени – инстинкты. Здесь мы найдем примитивных животных, способных обучаться лишь в течение миллионов лет, примитивные растения и их промежуточные формы (мягкие кораллы и растения-животные). Они еще не могут действовать «самостоятельно», их жизнь управляется исключительно инстинктами, в соответствии с которыми они потребляют пищу, переваривают и выводят ее, в соответствии с которыми происходят процессы обмена веществ и в соответствии с которыми они размножаются и пытаются выжить как вид (стадный инстинкт). Для цветового различения давайте раскрасим это поле зеленым цветом.

IV. «Адаптированное подсознание»

На этой ступени правят чувства, ощущения и активное действие, которые, правда, в большей

степени управляются адаптированными способами поведения (параметрами воспитания и прочего опыта). Если животное ступени III не возможно ни воспитывать, ни дрессировать, то с органической формой жизни ступени IV это вполне возможно делать. Животные, находящиеся на этой ступени сознания (как и человек на самой ранней стадии развития), до определенной степени уже даже заинтересованы в этом. Здесь действуют инстинкт подражания и любопытство. Здесь правят боль и печаль, ярость и страх, любопытство и потребность быть признанным, принятым и любимым. Здесь смеются и плачут, надеются и желают. Инстинктивно ощущаемое (скрытое) переживается осознанно.

Здесь празднуют и печалются в сообществе, испытывают потребность чем-то поделиться и совместно переживать. Интерес и любопытство представляют собой активные параметры действия. Сексуальность служит уже не только для размножения, а переживается с радостью и наслаждением.

Уже на этой ступени мы различаем между «да» и «нет», «правильным» и «неправильным», даже моральные ценности мы включаем в наши действия и переживания. Однако в ярко выраженной степени здесь действуют переживания и опыт (это относится к высоко развитым существам и особенно к человеку).

Мы пропускаем через себя содержание обучения и параметры воспитания, а также

2

«парализующие установки», которые тогда тормозят или развивают нашу готовность к действиям. Это поле, где преобладают эмоции, мы раскрасим красным цветом.

V. «Всеобщее сознание»

Эта ступень сознания присуща только человеку и – в незначительной степени – некоторым немногим млекопитающим (приматам, дельфинам, китам), то есть живым существам, которые уже обладают отчетливо выраженным большим мозгом и мозжечком. На этой ступени сознания осуществляются планомерные действия и мышление, расчеты и анализ, предвидение и интеллектуальное развитие. Чем сильнее развита эта ступень V, тем более независимо и самоопределенно человек может переживать свое окружение, активно воздействовать на него и изменять. На этой ступени полученная информация может быть не только сохранена, но и доработана, а содержание различных «полей мышления» соединено, то есть, связано друг с другом. К сожалению, эта ступень делает возможным существование и таких способов поведения, которые совершенно чужды ступеням I-IV: на этой ступени сознания бушуют месть и деструктивное поведение, преступность и осознанно проявляемая жажда власти – последствия коррумпивных (экзогенных) влияний. Но благоразумие и ответственность, первые зачатки критического отношения к ценностям и философского «понимания Я» тоже играют роль на этой ступени. Свою способность эксплуатировать или охранять природу человек черпает из этой сферы. Ощущаемый на ступени IV мир танца и музыки, изобразительных искусств и языковой коммуникации на ступени V осознанно переживается, развивается и анализируется с точки зрения содержания. Опираясь на «Структограмму» (по Р. Ширму (R. Schirm)), давайте раскрасим это поле синим цветом.

Примечание: «тайна» жирной разделительной черты между полями IV и V (которую Вам следует обозначить лиловым цветом как разграничительную линию между синим и красным), быстро «раскрывается»: она символизирует сложности человека чисто и без проблем вести «Внутренний Монолог».

Пояснение: под «Внутренним Монологом» мы понимаем постоянную «коммуникацию» между головой (Разумом) и животом (Чувством). Вспомните «ось Мышление-Чувство». Этот «Внутренний

2 Парализующие установки – это «приказы», которые мы получаем в ходе воспитания и которые отчетливо воздействуют на наше поведение, например, «это не получится», «так не делают», «как ты только можешь», «ты с этим не справишься» и т.п.

Монолог» часто протекает у нас, людей, со сбоями, а порой даже совсем парализуется – за счет «парализующих установок», действующих как фильтры.

Если этот «Внутренний Монолог» постоянно нарушается, это может привести к нерешительности/бездействию (в безобидных случаях) и серьезным сомнениям в себе, в тяжелых случаях – к ярко выраженным страхам не справиться и страхам потери, в самых худших случаях – к физическим, душевным или умственным дефектам (аллергия, желудочные и кишечные заболевания, опоясывающий лишай, мигрень и т.п. на уровне тела, мании, фобии, психозы и неврозы на уровне души/разума, в худшем случае – паранойя и шизофрения).

Ученые убеждены, что в этом заключаются причины почти всех заболеваний, а исследователи несчастных случаев (психологи) предполагают, что большую часть всех несчастных случаев можно свести к «слабости умственно-душевного иммунитета», которая в свою очередь оказывает воздействие на тело. Можно исходить из того, что большая часть всех несчастных случаев, в которых виноват один человек, являются своего рода «скрытой попыткой самоубийства».

Легко можно понять, что шанс достичь поля VI, поля «свободного сознания», есть лишь у того, кто сможет уменьшить или (почти) полностью ликвидировать тормозящие «фильтры» между полями IV и V.

VI. «Свободное сознание»

Если ступень V еще очень сильно связана с материальным мышлением, а на ступени IV царит потребность в реализации и в признании, то здесь ее место занимает активное критическое размышление над моральными и этическими ценностями человеческой жизни, поступками и (не)действиями человека как – пока – самой высоко развитой формы жизни известного нам Космоса.

Втянутый в факультативные светско-материальные жизненные процессы, человек на этой ступени сознания освобождается от связанного с ними принуждения. Он в состоянии осознанно отказываться от многих вещей, но не потому, что вынужден это делать, а потому, что он приобрел понимание необходимости и/или они больше не кажутся ему важными. На этой ступени сознания человек стремится к высшим ценностям, речь для него идет уже не столько о «как», сколько о «как так». В своем мышлении – также во временном плане - он выходит за пределы непосредственности

3

собственного Я, он познает свою всеобщую и универсальную ответственность .

Человек на ступени VI – и только ему одному доступна эта ступень – вовсе не живет аутистично, в обращенности в иной мир. Ему не чужды человеческие чувства. Напротив, он ощущает свое окружение значительно активнее и интенсивнее, что часто может быть прискорбным. Любой атавизм ему противен, несмотря на то, что он обладает высокой степенью понимания причин и движущих мотивов окружающего его общества. Он неудобен – из-за своей свободы. Он мешает – своими мыслями и свободой в их высказывании. Так как он не поддается принуждению и шантажу, для массы и, прежде всего, для тех, кто использует массу ради собственной выгоды, он опасен. И эта опасность тем больше, чем больше его сознание приближается к ступени VII.

На этой ступени размещается истинное «мученичество». Синий цвет поля V и желтый цвет поля VII смешиваются в этом поле VI.

VII. «Провидческое сознание»

Здесь главные элементы ступеней V (знания и опыт) и VI (независимость и этическое

самосознание) объединяются в своего рода «трансцендентальное сознание». Это позволяет человеку развивать видения, за что он часто пожинает непонимание, порой даже насмешки, а иногда даже изгоняется из массы. Он слывет «чокнутым», а возможно даже человеком, страдающим манией величия, даже если масса и предчувствует, что этот человек может быть прав.

Если человек «свободного сознания» (ступень VI) часто воспринимается лишь как критик, то человек с провидческим сознанием всегда предлагает также альтернативы, причем сам тут же снова (и беспрерывно) критически анализирует их.

Если человек ступени V часто еще находится под сильным воздействием суждений и предрассудков, то на ступени VI они все больше ослабевают, а на ступени VII не играют уже никакой роли.

Поэтому давайте «наградим» эту мудрость светлым, ярким желтым цветом.

Таким образом, к «краскам» структограммы добавилось два новых «цвета» (как помощь в мышлении): темный черный цвет «космического подсознания» и ярко светлый элемент «провидческого сознания».

Хотя в начале еще может быть сложно отнести собственные действия и поступки, осознанно/неосознанно пережитое к соответствующей ступени сознания, Вы все-таки очень быстро осознаете все взаимосвязи. Мы все быстрее будем чувствовать и понимать, где мы находимся в конкретный момент, из какого сознания мы в тот или иной момент действуем (активно) или переживаем (пассивно). При помощи этой «идентификации сферы собственного сознания» легко распознать и то, чувствуем ли мы сейчас, чувствомыслим, мыслечуствуем или только мыслим (как было представлено в начале этой главы).

Возможно, читателя удивит или испугает познание о том, как часто мы утверждаем, что действуем якобы из «всеобщего сознания» (ступень V), и даже сами верим в это, хотя на самом деле мы глубоко запутались в «адаптированном подсознании». Мы часто аргументируем при помощи понятий из «свободного сознания», совершенно не замечая, что мы очень сильно заблуждаемся и, манипулируя своим окружающим миром, действуем, находясь во власти ступени IV.

Некоторых может опечалить масштаб постоянного воздействия на нас нашего «эволюционного подсознания», которое заставляет нас реагировать – очень необдуманно и «неразумно».

Сознание – это постоянно изменяющийся процесс собственного роста. «Spiritus rector», так сказать, «главный импульс» нашего сознания – это разум, а мысль – «всемогущество», которое может формировать и творить, но также разрушать и препятствовать.

Чем лучше мы осознаем этот факт и воздействие различных ступеней сознания, тем «добровольнее» мы можем активно формировать свою жизнь, развиваться и освободиться от страхов и принуждения, которые так сильно мешают нашему развитию, тормозя его.

Если «космическое подсознание» и «архаическое подсознание» статичны, поскольку здесь не добавляется ничего нового – прошлое окончательно, мы, люди, стоим перед фактом, что наше «эволюционное подсознание» все больше ослабевает, то есть мы все больше теряем от нашего инстинктивного потенциала. Наблюдать это в частности можно и на том, как в течение всей истории эволюции человека все больше ослабевают наши органы чувств. Будучи существами, руководимыми преимущественно эмоциями и - в еще большей степени - определяемыми разумом, мы, люди, очевидно, все больше разучиваемся слышать свои здоровые инстинкты. Это в частности отражается в увеличении числа вегетативных заболеваний (желудочные и кишечные болезни, заболевания кровообращения и обмена веществ). Это поясняют стрелочки, обращенные вовнутрь.

Одновременно все больше увеличивается наш чувственный потенциал (ступень IV) и «всеобщее сознание» (ступень V). Но ни вызванные ими ощущения, ни связанный с ними избыток информации не могут быть отсортированы и обработаны в необходимой мере, что приводит как к увеличению смятения, так и к определенному застою. Если мы чего-то не понимаем, инстинктивно возникает

страх. Мы не можем осознанно обращаться с ним и поэтому «сбегаем» тогда в пассивность, которая может доходить даже до летаргической апатии. В этом может заключаться причина того, что именно в высоко цивилизованных странах все больше возрастает число случаев нарушений поведения, неврозов и психозов, фобий и маний, агрессий и неадекватного поведения. В этом может заключаться и причина того, что все больше людей «спасаются бегством» в зависимость от «заменителей осознания». Речь идет о наркотиках, алкоголе, состояниях чрезмерного опьянения, состояниях пассивно переживаемого сознания (спортивные арены, телевизионные ток-шоу, дискотеки, рок-концерты, пивные и союзы/клубы), то есть о моментах, в которых люди остаются пассивными, но все-таки могут «присутствовать», в которых третья сторона активна за них. К подобным «стадиям неактивного сознания» относятся также психокульты, секты и принадлежность к религии, а также восторженные и мотивационные мероприятия. «Само-определяющемуся» (self-determined) человеку подобный «отказ от самого себя» не нужен, наоборот, он – очень активно – отвергает его.

Любая форма лени, то есть желание «позволить развлекать себя», означает однозначное отдаление от ступени V. Мало-помалу она парализует «свободное сознание» и еще больше «провидческое сознание».

Тем не менее, у все большего числа людей возникает также потребность достичь ступеней VI и VII и интегрировать их в свой личный образ жизни. Стрелки с прерывистыми линиями демонстрируют, однако, что число тех, кто стремится достичь этих ступеней сознания, с трудом достигает уровня, пропорционального общей численности населения.

Поскольку идеологии больше ориентированы на «эволюционное» и «адаптированное подсознание», а, с другой стороны, именно сегодня мы наблюдаем феномен, когда многие идеологии вынуждены признавать свою несостоятельность, существует надежда, что предвидимое многими людьми «изменение сознания» действительно как раз может начаться.

Это касается не только множественных форм личного сознания. Фирмы и всевозможные объединения, партии, профсоюзы и правительства и не в последнюю очередь религии и религиозные общины должны не только сочинять о благородных целях, свободе и свободном сознании, философии и видениях, записывая их в лощеные брошюры/программы, но и по-настоящему жить ими – как бы трудно и утомительно это не было.

Из всего вышесказанного становится понятно, что, как часто и почему в своих действиях мы ведем себя несознательно и уж вовсе не из «свободного сознания». Здесь между нашим чувствованием и мышлением, словом и мыслью, планированием и действием часто зияет большая брешь (вспомните «Драматический треугольник», «Трансактный анализ», «Пирамиду потребностей Маслоу» и «Внутренний Монолог»). Но при помощи такого изображения «сознания» можно, собственно, «описать» всю картину нашего сегодняшнего мира со всеми его процессами:

- Этнические различия

Бесспорно (даже если подобное утверждение «опасно»), у разных народов существуют большие различия в плане образа жизни и мышления. Естественные народы (подумайте об аборигенах в

Австралии) живут в культурно-историческом и эволюционном плане на иной ступени, чем «пропитанные цивилизацией» индустриальные нации. Ритуалы Вуду пользуются средствами ступени III, а частично даже «предчувствием» из поля II, тогда как мусульманская вера, опирающаяся на предписания Корана, ориентируется преимущественно на поле IV (частично еще и на поле III). Пожалуй, самыми современными и хитроумными «принудительными» элементами пользуется римско-католическая церковь. Даже значительно более свободные протестантские церкви все еще обильно черпают средства из «сокровищницы» парализующих установок.

Ни одна из мировых религий не заинтересована в том, чтобы позволить своим членам «ускользнуть» в поле VI, - ведь иначе они потеряют контроль над своими «верующими». Поэтому они очень интенсивно используют пограничную «фильтровочную» линию между полем IV и полем V.

- Культурные элементы

Примитивность человека, выражающаяся в потехе над корридой и петушиными боями, турнирами бойцовых собак и т.п., тоже соответствует – с точки зрения глубинной психологии – непроработанному «прошлому» человека: кроме «животного» человек ни одно другое животное не нуждается в постоянном доказательстве самому себе того, что оно является «властителем» над уступающими ему расами и видами. Здесь неистовствуют «вышедшие из колеи» инстинкты из поля III и IV. Но и в боксе – совершенно нелепо называемом «спортом» - зритель наслаждается разрушением одного человека другим. Пожалуй, невозможно объяснить яснее, чем при помощи этих двух примеров, то, в плену какого примитивного «мышления» человек все еще находится сегодня.

Улюлюканья завсегдаев пивных и развязных хулиганов пугают и вызывают отвращение. Но и любая другая форма массовой истерии (толпы неистовых футбольных фанатов, энтузиасты поп-концертов, скинхэды и банды рокеров и т.п.) выдает, в какой значительной степени мы, люди, еще находимся во власти и в плену поля IV и даже поля III.

4

- «Анатомия власти»

Если «наказывающая власть» использует, главным образом, «эволюционное» и частично «адаптированное подсознание» - за счет физического превосходства, угрозы (в том числе угрозы жизни) и т.п., то «компенсаторная власть» черпает свои методы преимущественно из «адаптированного подсознания» (ступень IV), то есть использует методы, соответствующие импонирующему поведению человека (престиж, признание и внимание). Обман понимается здесь как «сообразительность» и «хитрость».

Только «координирующая власть» использует в своих действиях методы «всеобщего сознания» (поле V). Здесь работают при помощи инструмента убеждения. Однако во всех трех случаях речь идет преимущественно о манипуляции, которая должна служить достижению собственных целей.

Лишь возникающая из «свободного сознания» и позитивно действующая власть использует настоящую и честную мотивацию (*motivare = motivum dare*, лат. «давать побуждение/мотив»), которая направлена преимущественно на интересы (и развитие) другого человека. Здесь собственная выгода уже не стоит на первом плане. В этом отношении интересны действия и методы религий, постоянное обращение которых к средствам репрессивной (наказывающей) власти – ради сохранения/расширения собственной власти – ежегодно требует тысяч человеческих жизней и в

течение последних десяти тысяч лет стоило жизни миллионам людей.

- Экономика

Будь то сфера услуг, торговля или (промышленное) производство – везде речь идет о пробуждении и удовлетворении потребностей III-V ступеней. Для того чтобы постоянно увеличивать эту потребность (конкуренция, постоянный призыв к росту и гонка за оборотом вовсе не являются параметрами поля VI и VII), используется реклама, рассчитанная почти исключительно на поле III (потребность в безопасности) и IV (красивее, лучше, быстрее и т.д.). Реклама должна пробуждать эмоции и инстинкты (страхи)!

Свободное сознание, и, прежде всего, провидческое сознание могут отказаться как от «роста любой ценой», так и от таких понятий, как «государство», «нация» и т.п.

Не было бы больше необходимости (а это, в свою очередь, требует большего числа людей, достигших поля VI и VII) и в таких структурах, как партии и профсоюзы, лоббированные группы интересов и т.п., манипулирующих преимущественно страхами людей (поле III и IV), социальной завистью, чувством неполноценности и эмоциональными лжеучениями (поле IV).

- Науки

Все науки и их подобласти могут быть отнесены к различным полям. Так, психологи занимаются феноменами поля III и IV, археологи, палеонтологи и генетики – полями III и II, биохимики и атомные физики – полями II и I, социологи и исследователи поведения – полями III-V. Однако можно предположить, что некоторые ученые до сих пор работают в «неверных» полях: так, педагог и врач, занимающиеся только видимыми для них феноменами (поля IV и V), не будут иметь успеха, если они не в достаточной мере знакомы с подоплекой (поле III), ведь тогда они не заглядывают за «кулисы» объектов своей работы.

Со значительными проблемами столкнется и исследователь, который работает только в поле V и при этом не имеет достаточно провидческого сознания, чтобы заглянуть за пределы своих нынешних «знаний». Лишь тот, кто отважится представить себе «невозможное», может приступить к тому, чтобы проверить «невозможное» на его, может быть, все-таки возможное существование.

Понятным тем самым становится и то, почему многие люди именно из-за своей неспособности вести «Внутренний Монолог» (так как «фильтры» их воспитания оказывают слишком сильное воздействие) сбегают в профессиональную деятельность, которая должна помочь им преодолеть заграждение между полем IV и V. Так, учителя и милиционеры, политики, судьи, прокуроры и адвокаты, а также чиновники и военные «берут на прокат» институциональную власть, которую, как они полагают, по-другому им не получить. О том, какой вред может нанести подобная «профессиональная некомпетентность», мы почти ежедневно читаем в газетах.

Спортсмены и «знаменитости» всех мастей (пижоны, политики и руководители союзов и объединений) тоже подпадают под этот феномен. Рекорд или «большое достижение» нужны им для того, чтобы приободрить свое обычно достаточно потрепанное Эго. Без этой потребности в признании, таящей в себе большое чувство собственной значимости, которая не имеет ничего общего с естественным честолюбием, не было бы ни телешоу типа «Кто есть кто?», ни Книги рекордов Гиннеса, ни «желтой прессы».

Тот, кто как следует обдумает эту структуру, распознает постоянную смену причины и следствия и сможет отличать их друг от друга.

Обладая «провидческим мужеством», можно было бы даже дерзко утверждать, что эта модель

сознания включает в себя изображение нашего мира, его прошлого и – возможно – его шансов на будущее.

Давайте теперь рассмотрим некоторых типичных *протагонистов повседневной жизни*:

а. *«Осторожный наблюдатель»*

Мы пытаемся взвешивать и избегать неприятных неожиданностей, принимать все меры в отношении того, чтобы быть правильно понятыми, создавать приятное впечатление, не делать ошибок и убеждать. Однако, из-за постоянного «взвешивания» мы забываем о свободном действии. Слишком много сомнений подавляют нашу готовность действовать и порой парализуют ее настолько, что мы упускаем подходящее время для действия.

2. *«Борец»*

Не считаясь с потерями, руководимые «убеждением» (порой это скорее «ярость»), что мы имеем «право», мы не смотрим ни вправо, ни влево. Мы отвергаем доброжелательные возражения и решаемся на (буквально) бездумные действия. Вполне понятно, что подобная манера поведения скорее отталкивает и порой даже пугает окружающих нас людей, чем побуждает их слушать и открывать нам свои сердца. Этот менталитет «орудования ломом» создает непонимание. Тот же, кто все-таки добивается своего (время от времени это случается), выиграл битву, но не может никого убедить.

3. *«Эффект матери Терезы»*

Человек, руководимый благородными идеями и искренней самоотверженностью, готовый действовать на благо почти каждого и превращающий его проблемы в свои, порой не замечает, что тем самым он становится «помойным ведром» для всех тех, кто просто слишком ленив, чтобы брать на себя ответственность. Такой человек, не стремящийся открыто к благодарности, все же очень болезненно переживает, если ему никто так и не выразит благодарности и откажет в истинном уважении.

4. *«Супер-отец»*

Главным образом в семье, но порой также в фирме, эта героическая фигура отца возвышается над всем и каждым. От него, благосклонно осматривающего происходящее вокруг себя, ничего не ускользает, и горе, если решения будут приняты без него!

Он не хочет и не может делегировать. Ничто не может и не должно пройти мимо него. Развитие при таком человеке совершенно невозможно.

Одних людей это побуждает к тому, чтобы поудобнее устроиться за его большим отеческим «щитом», другие, напротив, воспринимают это не только как высокомерие, но и, прежде всего, как существенную помеху для своего развития. Либо они пытаются сбежать от влияния «супер-отца», либо начинается плетение интриг, что – когда-нибудь – все-таки ускользнет от «супер-отца». Даже доброжелательное давление через некоторое время порождает отпор!

5. «Супер-мать»

Являясь панданом «супер-отцу», она в равной степени оберегает и давит, заботится и тормозит развитие – конечно, только с наилучшими намерениями. Возникающую тем самым «недееспособность» окружающих она не хочет признавать. С другой стороны, она страдает от постоянной «неблагодарности» своего окружения, которому она отдает все.

6. «Мечтатель»

Этот тип – можно было бы сказать, что он «слишком хорош для этого мира» - часто оказывается прототипом «жертвы для каждого». Даже будучи взрослым, он с большим удовольствием разговаривал бы с цветами и животными. Именно его безобидность заставляет его часто уходить в себя и сомневаться в мире. Впечатлительный и сверхчувствительный, он часто уже в детском возрасте отказывается от самореализации и становится благодарной жертвой – сначала в собственной семье, позже для спутника жизни, в фирме и особенно в союзах/объединениях.

7. «Соглашающийся»

Часто вырастающий в семье с «супертипами» (Г или Д), он является идеальным «попутчиком». Он позволяет другим повсюду таскать себя за собой, вовлекать себя в работу ради чужих целей и использовать себя. Его атавизм запрещает ему развивать собственное сознание. Без соответствующих указаний к действию он остается пассивным, почти аутистичным. На него можно возлагать затруднительные и неприятные задачи, которым он – без собственного побуждения и только по указанию – добросовестно посвятит себя, не получая за это никакой благодарности. Он и не требует ее, однако, оплакивает – очень тихо – ее отсутствие. Идеальный тип для объединений, партий, профсоюзов, церкви и сект.

8. «Доверчивый»

Он действительно верит всему и является - подобно типам Е и Ж – идеальной жертвой. Он не только не задумывается над своим собственным поведением, но и не решается хоть сколько-нибудь усомниться в сказанном ему. Нетребовательный и «не требующий особого ухода», он позволяет миру и своей жизни проходить мимо него и при этом даже не допускает печали и боли по поводу собственного стояния в стороне. Он как магнит притягивает (еще больше, чем «соглашающийся») к себе людей, пользующихся им и эксплуатирующих его легковереие.

9. «Капитулирующий»

Он рано научился подчиняться, реагирует на это тихой злобой и тупой болью – но как раз только внутренне. Он покоряется безысходности своей судьбы, горюет и цепенеет, превращаясь в «вегетативный механизм». Он безмолвно выполняет свою обязанность и затем прощается с этим миром – чаще всего слишком рано.

10. «Вечная жертва»

Он сам считает себя постоянным «слугой своих окружающих» («жертва» в «Драматическом треугольнике») и демонстрирует свое страдание каждому почти с наслаждением. К этой роли относится высокий потенциал страдания. Вечная жертва – это прирожденный ипохондрик. Его постоянно что-то мучает и донимает, одна боль сменяет другую, он находится под постоянным воздействием какой-нибудь боли.

11. «Перфекционист»

Едва ли хоть один другой тип так усложняет жизнь своих ближних, как перфекционист. Своим недовольством и почти параноидным поиском ошибок он превращает свою жизнь и жизнь других людей в ад. Ничто не заслуживает у него неограниченной похвалы и безоговорочного признания. Ему нужно ставить под сомнение даже выдающиеся достижения. Нахождение рядом с ним воспринимается как непрерывное бедствие, и именно это выражается в его мимике, жестах, речи и методе работы.

12. «Загнанный»

Испытывающий нехватку времени и давление обстоятельств, этот человек постоянно работает на полную мощность – не зная покоя, суетясь и распространяя беспокойство. «Мне еще непременно нужно...!» - его стандартная фраза. Наслаждение и расслабление, радость и преисполненная любви нежность вызывают в нем ужас, они делают его нервным и беспокойным. То, что тем самым он просто распыляет свои силы, кажется постоянно запыхавшимся и часто выполняет дела не полностью, просто очевидно.

13. «Сравниватель»

Мучимый огромной потребностью в признании, он не может ни признавать достижения других, ни наслаждаться собственными достижениями, так как постоянно сравнивает все, даже самого себя. Игра «мое лучше, чем твое» стала содержанием всей его жизни. Он не позволяет ни самому себе, ни другим испытывать чувство наслаждения, триумфа и радости по поводу совершенных достижений.

14. «Мятежник»

Его постоянное сверхкритическое поведение производит отталкивающее и неприятное впечатление. Непрошенный, он выступает как жалобщик – чаще всего, к сожалению, не предлагающий альтернативы. Он рассматривает жизнь и свой окружающий мир как постоянное поле боя – под лозунгом: «Много врагов – много чести». Беспокойно и неусыпно следит он за протекающей вокруг него жизнью. Жесты, мимика и агрессивная речь выдают его. Наслаждения и по-дружески подбадривающих слов, чуткости и надежного, кооперативного партнерства от него не дождешься.

15. «Саморазрушитель»

Все могут делать все лучше него, ни у кого жизнь так не сложна, как у него, ему ничто не удается – так он, по крайней мере, утверждает. Похвала звучит в его ушах как угроза, в лучшем случае как насмешка. Он буквально терзает себя своей чрезмерной самокритикой. Проецируемое им в окружение беспокойство превращает его в одинокую жертву собственного слабого развитого самопонимания. То, что тем самым он часто становится жертвой тех, кто наживается на его сомнениях в самом себе, постоянно все больше укрепляет его негативное восприятие самого себя.

16. Тип «Я хочу нравиться»

Крайне слабо развитое чувство собственной значимости заставляет его становиться подхалимом и лизоблюдом. Болезненно выпрашивая похвалу и любовь, он набивается в друзья каждому, но чаще всего не тем людям, которые затем используют его. Он очень хорошо чувствует неуважение, отпор и часто даже презрение своего окружения и все же действует в убеждении, что он просто хочет всем угодить, страдая при этом от того, что окружающий мир воспринимает это совершенно иначе. Его воспринимают как интригана, воображалу и человека, всегда со всем соглашающегося.

17. «Контролер»

Изощренно стремящийся к тому, чтобы быть обо всем информированным, он блестяще умеет увиливать от ответственности. Он считает себя «надзирателем», doskonaльным критическим умником. Он напоминает об ошибках, их причинах и, прежде всего, о грозящих последствиях, вместо того чтобы самому проявить готовность взять на себя ответственность. Так как поэтому его не привлекают ко многим процессам, это – как только он об этом узнает – только подтверждает его мнение, что никому нельзя доверять и все нужно как следует перепроверять. Его воспринимают как неприятного человека и возмутителя спокойствия, кляузника и коварного современника – что, конечно, от него не ускользает.

18. «Заступник»

В смеси из «Матери Терезы» и «архаического борца» он беспрестанно выступает за всех и каждого. Нет ни одного меньшинства, которое бы он не преследовал со своей «потребностью в защите», которому бы он не втирался в доверие как «Робин Гуд» - не взвешивая рационально и совершенно бескомпромиссно. Порой защищаемых от «заступника» нужно буквально защищать, так как тот склонен к тому, чтобы брать власть в свои руки, вместо того чтобы предлагать слабым и нуждающимся в помощи людям помощь для самопомощи. За мнимой самоотверженностью на самом деле скрывается отказ от самого себя: он не хотел бы заниматься собой и своими недостатками, ошибками или проблемами. Его менталитет «солдата-наемника» не терпит возражений.

Каким бы карикатурным и односторонним не казалось это (вовсе не полное) изображение вышеназванных типов, из него можно легко понять, на какой ступени «сознания» действует, живет и страдает тот или иной современник.

Одновременно в этих протагонистах полей сознания III и IV мы порой – ах, как неприятно – обнаруживаем себя.

Даже если мы используем некоторые элементы ступени сознания V – то есть планирующее сознание, проживаемый опыт и абстрактные знания, - то лишь для того, чтобы вдоволь нежиться в областях III и IV.

Что-то все-таки есть в этой такой меткой формулировке великого Гете:

*«...тем отблеском божественного света,
Что разумом зовет он: свойство это
Он на одно лишь мог употребить –
Чтоб из скотов скотиной быть».*

Несомненно, анализ своих поступков и действий и проверка их на правдивость в соответствии с этими строками утомительны и отнимают много времени, а порой даже мертвяще однообразны и несколько неприятны. Так как мы редко учимся этому в процессе воспитания или в школе, нам не остается иного выбора, как либо страдать в течение следующих лет и десятилетий от неопределенных знаний о взаимосвязях, либо отправляться в свой личный «тренировочный лагерь». Рассмотрите для этого свои примеры для подражания! Все они в определенный момент своей жизни должны были принять решение: хотят ли они, чтобы их жизнью руководили архаические инстинкты и приобретенные механизмы, или они хотят полагаться на собственное сознание, освободиться, формировать свое самосознание (не путать с прививаемой воспитанием самоуверенностью), чтобы тем самым достичь – мечта любого человека – соответственно высокой степени личной свободы.

«Пирамида ответственности»

В шкале ценностей общественного сознания понятие «ответственность» претерпело необычайное и очень одностороннее развитие. Чем больше ответственности должен нести человек – благодаря своей профессиональной деятельности или посту, - тем более «значимым» и успешным он кажется, по крайней мере, что касается размеров его дохода.

Ответственность определяется в должностных инструкциях, она связывается с титулами и званиями (руководитель отдела, руководитель группы и т.д.). Кажется, ответственность является неизбежным «возрастным явлением», особенно тогда, когда повышения по службе осуществляются по принципу старшинства (как это, например, принято у чиновников): то есть чем дольше человек работает в фирме, тем выше он автоматически «взлетает».

Нелепо бывает порой, когда речь идет о том, чтобы действительно выполнять предписанную и требующуюся ответственность. Тогда реальную ответственность часто перекладывают на тех, кто действительно виноват в той или иной беде, - вместо того, чтобы спросить, имеет ли виновный вообще подходящую для этого подготовку, обладает ли необходимыми знаниями, короче говоря, мог ли он вообще быть ответственным.

Ответственность (и принятие на себя ответственности) требует чувства ответственности. Последнее не может быть получено за счет постановлений, декретов или постулатов, чувство ответственности описывает скорее состояние бытия, в котором находится человек. Это состояние бытия в качественном плане связано не только со способностями и навыками, которые обнаруживает данный человек, оно определяется скорее и прежде всего качеством сознания и «пониманием собственного Я».

1-й мысленный шаг:

Качество «понимания Я» определяет «Я-сознание».

2-й мысленный шаг:

Чем яснее и зрелее «понимание Я» и «Я-сознание», тем больше могут быть возникающие из них «чувство Я-ответственности» и «Я-ответственность», причем именно в такой последовательности.

3-й мысленный шаг:

Нормативное определение – согласно директивам о повышении по службе, должностным инструкциям или по старшинству – совершенно бессмысленно и вредит всем участникам (включая «ответственного») и самому делу.

В этой связи стоит упомянуть «принцип Питера» (названный в честь профессора *Питера (Peter)*). При помощи многочисленных примеров профессор Питер убедительно доказывает, что в нашем «нормативном» профессиональном мире человека часто могут повышать в должности до тех пор, пока он не достигнет «уровня своей некомпетентности», что приводит тогда к возникновению фрустрации и при этом – ирония судьбы – отвлекает людей именно от тех должностей, на которых они могли бы во всей полноте проявлять свои способности. Таким образом, их не хватает как раз там, где они могли бы достигнуть оптимальных результатов, - чтобы в другом месте потерпеть неудачу, испытав фрустрацию.

Часто эти люди оказываются тогда в областях ответственности, которые не соответствуют ни их способностям, ни их личным желаниям и целям. «Видимую» до сих пор – и поэтому воспринимаемую ими – ответственность они больше не могут нести соответствующим образом. Тем самым у них возникает внутриличностный конфликт, который заранее программирует ошибки и (собственную) несостоятельность. Таким образом, то, когда этот – лишившийся чувства собственной ответственности – человек больше не сможет соответствовать обязанностям и задачам своей (новой) деятельности, является, лишь вопросом времени.

4-й мысленный шаг:

В каждом случае человек может нести лишь ту ответственность (как свою ответственность), которую он сам осознает и признает для себя как таковую. «Определяемое декретами» чувство ответственности неизбежно приводит к коллапсу «Я-идентификации» и тем самым к крушению «личной ответственности».

Из этого введения следует, что «Я-ответственность» (которая может возникать только из чисто разъясненного «понимания Я») должна быть основой для всех последующих ступеней ответственности /чувства ответственности.

Давайте рассмотрим для этого следующую **Пирамиду ответственности**:

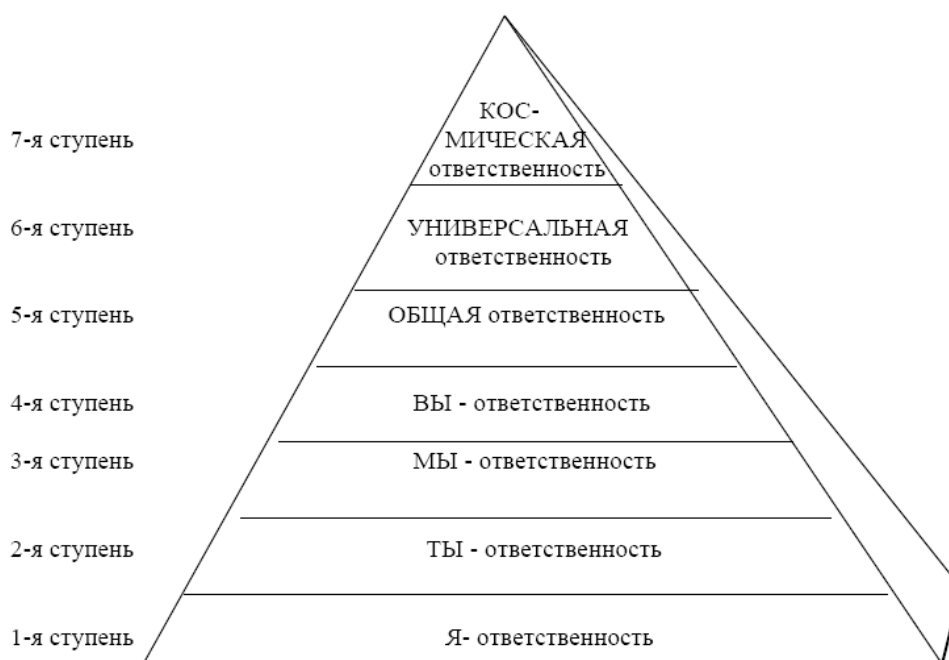

Рис. 6

Лишь на фундаменте сильной, стойкой и пропорциональной «Я– ответственности» может быть развита – так сказать, как 2-я ступень – «ТЫ– ответственность». Здесь речь идет о том, чтобы брать на себя ответственность за другого человека.

Под этим не стоит понимать, что другой человек – «ТЫ» - берется под опеку, что надо жить его жизнью и сделать его недееспособным. «ТЫ–ответственность» означает предложить другому помощь и поддержку в тех случаях, когда ему (еще) не хватает сил, опыта или возможностей, необходимых для того, чтобы действовать самостоятельно и брать на себя собственную «Я–

ответственность». Это относится, например, к отношениям «родители - ребенок», «учитель - ученик», «мастер - ученик на производстве». Но это также может относиться и к случаям, когда человек не может в одиночку найти выход из страхов и проблем и поэтому нуждается в совете и поддержке друзей. То же самое касается больных и слабых людей, физически или психически зависящих от помощи со стороны.

Однако если «Я–ответственность» того, кто выступает в «ТЫ–ответственности» в качестве помощника, не достаточно сильна, при этом взятии на себя «ТЫ – ответственности» речь идет лишь о «синдроме медсестры» - попытке уклониться от собственной «Я–ответственности». «ТЫ» становится тогда алиби для того, чтобы отказаться от собственного «Я».

Сравните это с юлой, положение которой на кончике крайне лабильно и ненадежно. Как раз так же, как эта юла, человек, стремящийся к принятию на себя «ТЫ–ответственности», вынужден постоянно находить новых «жертв», чтобы уклоняться от своей «Я-ответственности». Таким образом, он постоянно во «вращении» и беспрестанно ищет жертв для «ТЫ–ответственности». Если он не находит их в достаточном количестве, он осознает собственную дилемму. Таким образом, он пытается – конечно, неосознанно – отвлечь внимание от собственного бедственного положения, становясь «помойным ведром» для других, навязывая им свою «ТЫ–ответственность».

Если некоторые из его близких считают очень удобным переключать на него собственную «Я–ответственность» (это означает, что его тогда (порой бесстыдно) используют (от чего он даже страдает и на что он открыто жалуется)), то другим современникам, которые хотят сами брать на себя свою «Я-ответственность», это постоянно действует на нервы. Они избегают его, что приводит к тому, что он чувствует себя отверженным, хотя он-то «желает всем только добра».

Таким образом, уже на этих обеих ступенях мы видим, как необычайно сложна игра «честной» и «нечестной» ответственности в области «Я» - и «ТЫ»-ответственности.

Но следующая ступень нашей пирамиды – сфера «МЫ–ответственности» - еще сложнее. Если на первой ступени речь идет лишь об одном лице – собственном «Я», а на ступени 2 – о втором лице, то «МЫ – ответственность» охватывает какую угодно большую группу людей, за которых тот или иной человек берет ответственность (например, учителя, стоящие перед классом, руководители группы и т.д.). Здесь тоже существует феномен, когда люди стремятся взять на себя «МЫ– ответственность», чтобы тем самым – конечно, опять неосознанно – отвлечь себя и других от своей неспособности нести «Я–ответственность». Иногда подобные «МЫ–ответственные» становятся очень успешными, пользуются большим почетом, получают за это медали за заслуги и другие подобные награды.

Такие фигуры мы находим в истории в роли религиозных лидеров и военачальников, политиков и директоров фирм. Именно там, где речь идет об «институциональных» полномочиях, передаче ответственности по рангу/положению и четко определенным – за счет должностных инструкций – сферам ответственности, ни один из участников – ни делегирующий, ни «МЫ– ответственный», ни подопечные – не замечает, что на самом деле происходит: здесь буквально «пускают козла в огород». Переключивание «МЫ– ответственности» именно в иерархиях очень часто используется как манипулятивный инструмент власти. Делегирующий ответственность поощряет тогда желательных ему лиц, возлагая на них «МЫ–ответственность», чтобы тем самым облегчить работу самому себе, защитить себя от критики и сопротивления, но при этом сохранить контроль.

Здесь можно привести такие примеры: шеф, назначающий главой фирмы своего сына, не подходящего для этой должности, руководящий деятель партии, назначающий на нижестоящие посты своих воспитанников и удерживающий их тем самым в зависимости.

Короче говоря: всегда, когда посты (сферы ответственности) занимаются не по объективным критериям (то есть когда решающим при назначении в ту или иную сферу ответственности является не принцип квалификации и достижений), а доминантную роль играют субъективные параметры, существует опасность, что «МЫ-ответственность» возьмет на себя человек, манипулируемый подобным образом, с чем он не только не справится (со всеми возникающими за счет этого убытками для его окружения), но и что даже сломит его.

За подобным переключением и принятием на себя «МЫ-ответственности» таятся, однако не столько осознанные мотивы, сколько неосознанные действия всех участвующих в этом лиц.

Если на первых трех ступенях нашей Пирамиды ответственный и затронутые его чувством ответственности лица еще – более или менее тесно – связаны друг с другом лично, то в основе «ВЫ-ответственности» лежат безличные отношения.

Человек, берущий на себя «ВЫ-ответственность», уже не связан с людьми, которых затрагивает его ответственность, непосредственными, личными отношениями. Его ответственность является скорее умственной, часто идеологической или идейной (не материальной); порой она известна и ясна только ему самому, а не тем, кого она затрагивает.

Так, законодатель вступает в «ВЫ-ответственность», когда он, исходя из своего чувства ответственности, принимает законы - с непосредственными последствиями - для третьих лиц, не будучи знакомым с ними. То же самое относится к работодателю, который, не зная работников в лицо, создает для них рабочие места, которые он сам никогда не искал.

С одной стороны, это отсутствие личного контакта создает новые возможности, так как тем самым отсутствуют личностные факторы (симпатия, антипатия, предубеждения из-за знания личных обстоятельств), с другой стороны, эта безличность может провоцировать проблемы – как раз потому, что неизвестны определенные основания, важные для того, чтобы брать на себя ответственность.

Таким образом, на ступени «ВЫ-ответственности» ответственное лицо не обязательно должно быть лично знакомо с теми, кто относится к сфере его ответственности, при этом он сам все еще находится внутри данной сферы.

На следующей ступени – ступени «общей ответственности» - речь, собственно, идет уже не об отдельных лицах, а о положении вещей, в которое люди вовлечены в качестве участников. Подобными темами могут, например, быть «чрезмерное завышение арендной платы в городах» или «неравноправное обращение с женщиной на рабочем месте».

Здесь мы вновь сталкиваемся с феноменом, когда людям приписывают (а порой даже сваливают на них) ответственность, которую они вовсе не могут на себя взять – отчасти потому, что они не в состоянии это делать из-за отсутствия достаточного профессионализма, а отчасти и потому, что они лишены какого-либо внутреннего отношения к данному предмету/теме – например, потому что у них отсутствуют этические предпосылки, духовный пыл или философский масштаб.

Не боясь впасть в обобщения, здесь можно назвать представителей партий и профсоюзов, а также СМИ. Министр А ведает сегодня сферой сельского хозяйства, затем переходит в министерство по делам семьи, чтобы несколько лет спустя стать министром юстиции. Подобные достопримечательные «карьерные скачки» можно найти и в других чиновничьих и административных организациях или на соответствующих постах в союзах и экономических объединениях.

Столь же удивительно, когда представители СМИ сегодня пишут специализированную статью о задолженности стран третьего мира, завтра – трактат о состоянии тропических лесов, чтобы завтра – возможно, при другом издательстве или СМИ – взять интервью по теме «вооружение» у одного из политиков.

Особенно проявляется эта проблема на ток-шоу, когда тот или иной ведущий – часто до неприятного явно – совершенно не обладает соответствующей компетентностью, чтобы задавать необходимые вопросы и вести дискуссию. Самое главное – его гости знамениты.

«Общая ответственность» имеет отвлеченный характер, то есть уже не касающийся узкой группы людей. Однако это не должно всегда означать поверхностность и низкий уровень.

Принятие на себя «общей ответственности» предполагает уже способность мыслить междисциплинарно, осмыслять общие взаимосвязи, педагогически качественно и понятно демонстрировать их и – это, возможно, самое важное – высокую степень личного мужества и активности.

Возможно, ни на одной другой ступени ответственности не болтают и не пустословят так «безответственно», как на этой ступени нашей Пирамиды.

На ступени «универсальной ответственности» в высокой степени – еще больше, чем на пятой ступени – востребована способность к абстракции и комплексному и цельному мышлению. Так как специальные знания уже только одной области требуют незаурядного знания фактов и взаимосвязей, и при этом одновременно необходима еще и умственная способность видеть взаимосвязи объединенными в одну сеть – так сказать, в контексте всех взаимосвязей, – то лишь немногим людям удается достичь этой ступени Пирамиды ответственности.

Для специалистов по отдельным дисциплинам это чрезмерные требования, даже если эти специалисты имеют большое значение для тех, кто должен пользоваться предельной профессиональной глубиной, чтобы суметь распознать и развить общие взаимосвязи.

Важной предпосылкой для этой ступени ответственности является способность мыслить совершенно междисциплинарно, отстранившись от отдельных фактов. «Универсально ответственный» мыслит (и действует) в комплексных взаимосвязях. Для него определяющим является уже не отдельный человек, а человечество, не Чернобыль, а общий вопрос энергоснабжения – в контексте всех затронутых областей.

Поэтому он уже не может зависеть от лобби и иерархий – тем самым желание политиков претендовать именно на эту ступень в своих действиях и поступках совершенно безосновательно. Проявляемая мудрость и этическая целостность в значении аутентичности в сочетании с деятельной живостью и бесстрашием характеризуют идеальный тип «универсально ответственного». Он характеризуется гуманистическим мировоззрением, свободен от статусного мышления, личного тщеславия и предрассудков, толерантен и открыт. Он не связывает свою активность с личным стремлением к власти, в его поступках и действиях на переднем плане не стоит воплощение собственных идей и мыслей. На переднем плане скорее стоит «положение вещей» и его потребности – в контексте всех вплетенных интересов.

Если это притязание уже очень высоко, и число тех, кто способен (и готов) нести «универсальную ответственность» очень мало, то число тех, кто находится на вершине пирамиды («космическая ответственность»), еще меньше. «Космически ответственный» черпает мудрость и знания из глубокого понимания исторических взаимосвязей. Он живет и работает из глубокого знания «вчера» «сегодня» для «завтра». Он «видит» взаимосвязи, кажущиеся его окружению просто

«утопиями», распознает тенденции развития задолго до их проявления. Его страхи потери и страхи не справиться должны быть близки к нулю уже потому, что иначе его «способность к пророчеству» сломила бы его самого. На свое окружение он производит порой впечатление мессии и богохульника, он одновременно пугает и изумляет своих ближних.

Из-за своего лишнего табу, часто непонятного образа жизни и мышления он кажется порой очень «уединенным», хотя он сам страдает от этого гораздо меньше, чем это предполагает его окружение. Его самая большая проблема – обращение с поверхностно-невежественной позицией своих современников. Часто он кажется неприступным и «потусторонним». Опережая часто свое время на годы и десятилетия, он позволяет себе «роскошь» отказаться от многих «атрибутов», которые - прежде всего, в материальной форме - важны и желанны для его окружения.

Если он переносит «нехватку близости», не ломаясь на этом, то именно он оказывается тем, кто определяет временные акценты, содействует развитию и скачкам прогресса – в техническом и культурном, философском и политическом плане. Его пространственная безграничность – высмеиваемая или порицаемая покачиванием головы – делает из него поистине свободного человека. Глубокое понимание всего существующего, не ограничивающееся для него сомнительными «моральностями», делает из него не идеального человека, а всеобъемлющего, абсолютно реалистичного идеалиста.

После этой «экскурсии» в высокие сферы кажется почти банальным возвращаться к основанию нашей «Пирамиды ответственности». Однако теперь, может быть, будет понятно, насколько важно видеть и брать на себя личную «Я– ответственность».

Лишь тот, кто ищет и находит этот базис (в физическом, душевном и умственном отношении) и имеет мужество принять для самого себя это чувство ответственности и дисциплинировано следовать ему, может брать на себя вышестоящие виды ответственности.

Умственная леность, еще сильно травмированная «душа» и телесная недисциплинированность – плохие предпосылки для создания достаточно сильного базиса для дальнейшего формирования личной Пирамиды ответственности

Частина II — Рішення —

Напевно єдине можливе

Яку б проблему ми не розглядали, вона є лише проявом однієї корінної причини:

а) Голод і бідність

Голод і бідність, хвороби й погані умови життя звісно можуть бути викликані кліматичними умовами, зробленими раніше помилками (як приклад: корчування лісів або монокультурне замлеробство). Основним є те, що населення, зрештою, не в змозі розробити альтернативи й створити нові можливості, бо не володіє **знаннями стосовно відповідних взаємозв'язків**.

Наслідок: Населення або фаталістично змиряється з життєвими обставинами або переходить на кочовий спосіб життя (як наслідок – неодноразово вривається на “чужі” території). Будь-яка форма активних дій вимагає в першу чергу продумування **альтернативних можливостей — відповідно знань**.

б) Низька очікувана тривалість життя

Той факт, що середня очікувана тривалість життя всіх цих країн лежить нижче вікової-/пенсійної межі багатих країн Півночі/Заходу вказує, звісно ж, на набагато жорсткіші умови життя в цих регіонах і **високий рівень смертності молоді й людей середнього віку**.

Але це все є лише логічним наслідком недостатньої гігієни, високого ризику стати жертвою хвороб та епідемій, практична відсутність медичної профілактики (включаючи ранню діагностику), а також поганих соціально-політичних умов (наприклад житло, забезпечення чистою водою тощо). Причиною такого стану є, знову ж таки (див. вище), **відсутність знань про можливі альтернативи**. А про взаємозв'язки й взаємовплив різних факторів – тим більше.

в) Високий коефіцієнт природного приросту населення

Через високу смертність дітей і молоді з одного боку та відсутність соціального забезпечення з іншого люди бачать можливість забезпечення власного виживання лише шляхом інтенсивного “розмноження”. Про хибність цього шляху багато з них навіть не підозрюють. **За відсутністю будь-яких альтернатив і без відповідних знань**, щоб розробити вищеназвані, вони зачинають і народжують — у все більших масштабах.

Крім того, звісно, в їхньому житті відсутнє також “цивілізаційне” змістове наповнення — мистецтво й культурні заходи, багатий асортимент книжок, кіно й засоби масової інформації, можливості для розваг і спорту, клуби й секції — це й призводить до вимушеного “звуження” **“горизонту альтернатив”**.

г) Рівень смертності серед немовлят

За умови відсутності змін умов навколишнього середовища і виходячи з ситуації, описаної в пункті в) рівень смертності немовлят, звісно — одне витікає з іншого — постійно зростає, замість того, щоб зменшуватися. Ситуація аналогічна: **відсутність знань про взаємозв'язки та можливі альтернативи** не дає можливості переосмислення. Порочне коло замикається.

е) Наркотики, алкоголь і наркотичні пари, проституція й злочинність, расизм і фанатизм

Все це прояви розчарувань і страхів, відчуття безпомічності й “знаходження у чийсь владі”. Хіба існує простіший спосіб отримання необхідних для виживання грошей, як не власним тілом?

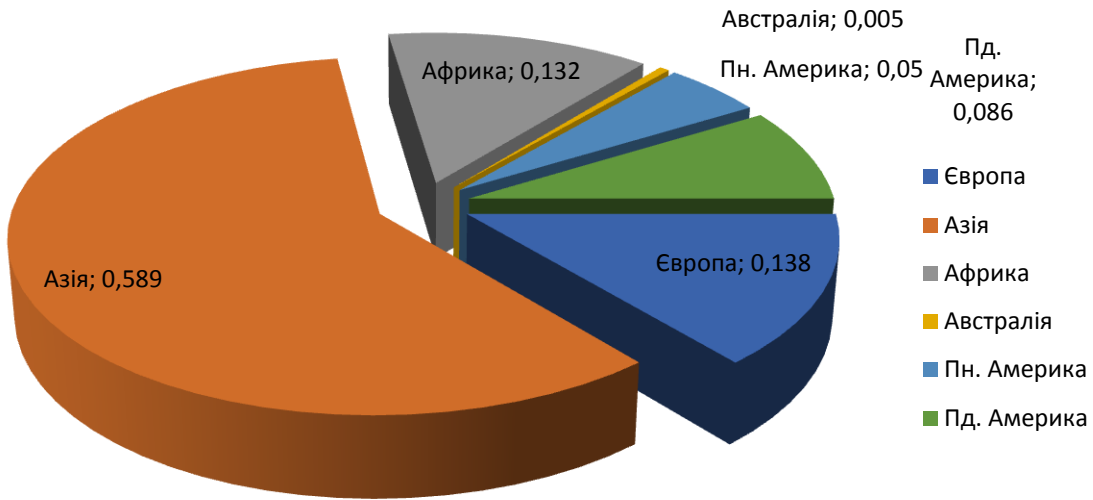
Найшвидшою можливістю заглушити страхи й біль є алкоголь і наркотичні яди — така собі втеча на певний час, яка завжди швидко переростає в звичку.

Якщо людина не бачить можливості отримати те, чого хоче або в чому має невідкладну потребу, в хід іде найдешевша й найпростіша зброя: власна фізична сила. Тоді вступає в дію “**право сильнішого**”. Для підсилення власних скромних фізичних можливостей, користуються зброєю. Ще одна можливість підсилення — через примноження, наприклад шляхом залучення допомоги інших однодумців. Це приводить до такого феномену, як групова злочинність. В даному випадку знову вступають в дію “**владні структури**” (ієрархія групи, стадний інстинкт і геноцид).

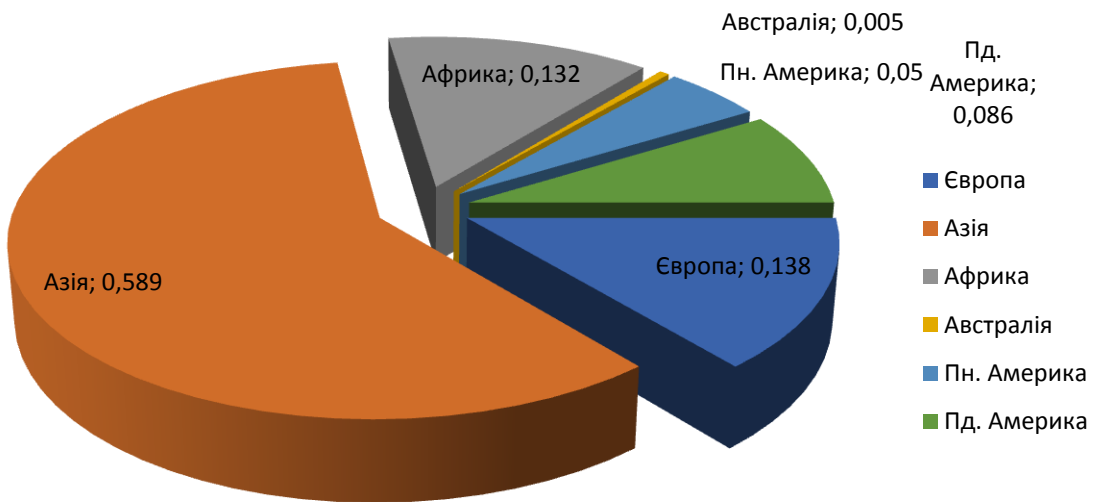
Ми могли би практично нескінченно продовжувати список проблем, щоразу приходячи до висновку, що за кожною з подібних форм поведінки криється **відсутність знань**.

Населення світу по континентам Рік 2000

Населення світу по континентам Рік 2000

Населення світу по континентам 2020 рік

Населення світу по континентам 2050 рік

